

Zaviša Kačić
Mira Racić
Zrinka Racić

Povijest 8

Radna bilježnica iz povijesti za osmi razred osnovne škole

1. izdanje

2021.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika

Miro Petric

Glavna urednica

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednici

dr. sc. Ante Birin
Tomislav Šarlija, prof.

Izvršna urednica

Božana Sliško, prof.

Recenzenti

Anita Hršak prof.
Jasenska Štimac prof.

Lektura i korektura

Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Zo Dizajn
Ranko Peršić

Izrada zemljovida

Tri, dva, jedan d. o. o.

Fotografija

wikipedia.com, shutterstock.com, arhiva Alfe, arhiva Glasa koncila,
arhiva JUSP Jasenovac, Hrvatski povijesni muzej

Tehnička priprema

Alfa d. d.

Tisak

Tiskara Zrinski d. o. o.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU.

Drugi obrazovni materijal odobrila je Agencija za odgoj i obrazovanje od **26. ožujka 2021.:** **KLASA: 602-09/21-01/75,**
URBROJ: 561-07/15-21-3

© Alfa

Ova radna bilježnica, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Draga učenice, dragi učenice!

U rukama držiš radnu bilježnicu *Povijest 8* koja je osmišljena kako bi ti pomogla u učenju i savladavanju gradiva. Raznovrsnim i zanimljivim zadacima trudili smo se olakšati ti učenje, ali i potaknuti te na istraživanje, problemsko i kritičko razmišljanje te iznošenje vlastitih stavova i misli.

Zadacima koje smo za tebe osmislili želimo ti pokazati da povijest nije dosadna, da povijest nisu samo činjenice, imena i datumi – povijest je puno više od toga. Učenje povijesti i stjecanje novih spoznaja o svjetskoj i nacionalnoj povijesti pomoći će ti u stvaranju vlastitoga identiteta, ali i olakšati razumijevanje sadašnjice i svih izazova koji nas očekuju u budućnosti.

Zato kreni hrabro i neustrašivo!

Tvoji autori

SADRŽAJ

I.

IZAZOVI MEĐURAČA

1. VERSAJSKI POREDAK I NOVONASTALO STANJE U EUROPI I SVIJETU.

HRVATSKA I HRVATI U PRVOJ

JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI

Posljedice Prvog svjetskog rata 6

Pobjednici i poraženi – versajski poredak 9

Hrvatske zemlje u Kraljevstvu SHS 12

Stjepan Radić i njegova politička opcija 15

Diktatura kralja Aleksandra (šestosiječanjska diktatura) 18

Hrvatsko pitanje – Banovina Hrvatska 21

2. DRUŠTVENI RAZVOJ U MEĐURATNOM RAZDOBLJU U HRVATSKOJ I SVIJETU: PARLAMENTARIZAM, DEMOKRACIJA I TOTALITARNI SUSTAVI

Dva različita oblika vlasti 24

Komunistički režim i nasilje u SSSR-u 26

Fašistički režim u Italiji 30

Nacionalsocijalizam – njemački totalitarni režim 32

3. GOSPODARSKI UČINCI VELIKE SVJETSKE GOSPODARSKE KRIZE

SAD i Velika gospodarska kriza 35

4. PROMJENE U DRUŠTVU IZMEĐU DVA RATA

38

5. ZNANOST I TEHNOLOGIJA U MEĐURATNOM RAZDOBLJU

41

II.

DRUGI SVJETSKI RAT

6. DRUGI SVJETSKI RAT U SVIJETU,

EUROPI I HRVATSKOJ 43

Uzroci Drugog svjetskog rata 43

Drugi svjetski rat: Sile osovine u naletu 46

Drugi svjetski rat: prijelomne godine (1942./1943.) 52

Drugi svjetski rat: završno razdoblje 56

Nezavisna Država Hrvatska 61

Partizanski pokret 64

7. RASNI, VJERSKI, NACIONALNI, POLITIČKI I IDEOLOŠKI PROGONI I STRADANJA. HOLOKAUST I DRUGI ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI

67

Holokaust 67

Rasni, vjerski, nacionalni i ideološki progoni i zločini 70

8. ZNANOST I TEHNOLOGIJA U VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA

74

III.

SVIJET I HRVATSKA U HLADNOM RATU

9. BLOKOVSKA PODJELA SVIJETA I HLADNI RAT. HRVATSKA U DRUGOJ JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI	77
Svijet po završetku Drugog svjetskog rata	77
Hrvatska u socijalističkoj Jugoslaviji	82
Hrvatsko proljeće	85
10. GOSPODARSKE RAZLIKE I POSLJEDICE BLOKOVSKI PODIJELJENOG SVIJETA	88
11. HRVATSKA U PRVOJ I DRUGOJ JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI – GOSPODARSKI RAZVOJ	91
Od kapitalizma do radničkog samoupravljanja	91
12. ZNANOST, TEHNOLOGIJA I MEDIJI U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA	93
13. NESTANAK KOLONIJALNIH CARSTAVA	95
Izazovi postkolonijalnog svijeta	97
14. DRUŠTVENA PREVIRANJA, POKRETI ZA LJUDSKA, GRAĐANSKA I RADNIČKA PRAVA U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA	99

IV.

SVIJET I HRVATSKA NAKON HLADNOG RATA

15. SLOM KOMUNIZMA U EUROPI I SLOM SFRJ. STVARANJE SAMOSTALNE REPUBLIKE HRVATSKE. EUROPSKE I EUROATLANTSKE INTEGRACIJE	102
Jugoslavenska kriza i uvođenje višestranačja	105
Osamostaljenje i međunarodno priznanje Hrvatske	108
Europska unija od nastanka do danas. Hrvatska u Europskoj uniji	111
16. DOMOVINSKI RAT 1991. – 1995.	114
Obrana Hrvatske od velikosrpske i crnogorske agresije	117
Oslobodilačke operacije Hrvatske vojske	119
Operacija <i>Oluja</i> . Mirna reintegracija Hrvatskog podunavlja	122
Rat u Bosni i Hercegovini	125
17. STRADANJA STANOVNIŠTVA I RATNA RAZARANJA TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA	128
Strahote rata	128
18. UMJETNOST, RELIGIJA, KULTURA I SPORT U 20. I 21. STOLJEĆU	132
19. SVIJET U 21. STOLJEĆU	134
Globalno selo	134

I. IZAZOVI MEĐURAČA

1. VERSAJSKI POREDAK I NOVONASTALO STANJE U EUROPI I SVIJETU. HRVATSKA I HRVATI U PRVOJ JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI

Posljedice Prvog svjetskog rata

1. Navedi pet posljedica Prvog svjetskog rata.

1. ranjeni
2. poginuli
3. umrli
4. ratna razaranja
5. gospodarske posljedice

2. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Osmansko Carstvo – Austro-Ugarska Monarhija – Rusko Carstvo – ~~Japansko Carstvo~~ – Njemačko Carstvo

Japansko carstvo nastalo tijekom ili neposredno nakon Prvog svjetskog rata.

3. Crveno zaokruži imena država nastalih raspadom Austro-Ugarske (potrebno je zaokružiti četiri države).

Finska

Austrija

Mađarska

Srbija

Turska

Čehoslovačka

Država Slovenaca, Hrvata i Srba

Estonija

4.

Analiziraj kako je rat utjecao na gospodarstva zaraćenih država. Popuni tablicu.

	RAT I GOSPODARSTVO	
Kakvi su ratni troškovi?	ekstremno visoki	Navedi dva primjera ratnih troškova.
		1. proizvodnja oružja i streljiva
		2. hrana i odjeća za vojnike
Kako je rat utjecao na industrijsku proizvodnju?	industrija prelazi na ratnu proizvodnju	
Dva razloga rasta američkoga gospodarstva.	1. rat se nije vodio na njihovom teritoriju	
	2. manji broj poginulih u odnosu na druge gospodarske sile	
Za što se najviše izdvajao novac nakon rata?	za obnovu ratom razrušenih područja	
Kako se rat odrazio na vrijednost novca?	vrijednost novca je znatno pala - inflacija	
Dvije države najviše pogođene gospodarskom krizom nakon rata.	1. Italija	
	2. Njemačka	

5.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Poslijeratnom gospodarskom krizom najsnažnije su bile pogođene Italija i Francuska. DA ☒ NE

Poslijeratnom gospodarskom krizom najsnažnije su bile pogođene Italija i Njemačka.

Od teritorija bivše Austro-Ugarske Monarhije nastanjenih Južnim Slavenima nastala je Država Slovenaca, Hrvata i Srba. DA ☒ NE

Nekadašnji posjedi Osmanskog Carstva na Bliskom istoku razdijeljeni su između SAD-a i Rusije. DA ☒ NE

Nekadašnji posjedi Osmanskog Carstva na Bliskom istoku razdijeljeni su između Francuske, Italije, Grčke i Ujedinjenog Kraljevstva.

6. Kronološki poredaj događaja tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 3.

3. Turska postala republikom

1. srušen carski režim u Rusiji

2. raspad Austro-Ugarske

7. Riješi križaljku. Posebno označena polja otkrit će ti drugi naziv za Prvi svjetski rat.

1. Gljivična infekcija uzrokovana mokrim, hladnim i nehigijenskim uvjetima unutar vojne obuče.
2. Velika sila koja je nakon Prvog svjetskog rata postala republika.
3. Epidemija koja je odnijela više života od Prvog svjetskog rata.
4. Znatna pad vrijednosti novca.
5. Zemlja koja je u ratnim zbivanjima izborila neovisnost.
6. Država na Arapskom poluotoku nastala od teritorija smanjenog Osmanskog Carstva.
7. Veliko carstvo koje se po završetku Prvog svjetskog rata u potpunosti raspalo.
8. Država koja je završetak rata dočekala kao vodeća svjetska gospodarska sila.
9. *Otac Turaka.*

1.	R	O	V	O	V	S	K	O	S	T	O	P	A	L	O		
				2.	NJ	E	M	A	Č	K	A						
3.	Š	P	A	NJ	O	L	S	K	A	G	R	I	P	A			
4.	I	N	F	L	A	C	I	J	A								
	5.	F	I	N	S	K	A										
	6.	S	A	U	D	I	J	S	K	A	A	R	A	B	I	J	A
	7.	A	U	S	T	R	O	U	G	A	R	S	K	A			
				8.	S	A	D										
				9.	A	T	A	T	U	R	K						

Rješenje: VELIKI RAT

Pobjednici i poraženi – versajski poredak

1.

Navedi pet odredbi mirovnog ugovora sklopljenog u Versaillesu koje su se odnosile na Njemačku.

1. Oduzeta su joj znatna područja.
2. Smjela je imati samo 119 000 i to lako naoružanih vojnika.
3. Područje između rijeke Rajne i zapadne njemačke granice moralo je biti demilitarizirano.
4. Industrijski bogato saarsko područje dospjelo je pod kontrolu Lige naroda.
5. Nametnuto joj je plaćanje velikih ratnih odšteta (reparacija).

2.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Tko je osoba prikazana na fotografiji?

Osoba prikazana na fotografiji je Thomas Woodrow Wilson.

Koji dokument povezujemo s tom osobom?

S osobom povezujemo Četrnaest točaka.

Četvrta točka tog dokumenta glasi: *Smanjiti naoružanje svih država na najmanju mjeru potrebnu za sigurnost zemlje.*

Promisli u kojoj je mjeri ona provedena. Obrazloži svoje mišljenje.

Individualan odgovor

Prouči točke tog dokumenta navedene u udžbeniku. Koju od njih smatraš najznačajnijom? Objasni zašto.

Individualan odgovor

3. Dopuni rečenice.

Strogo kažnjavanju poraženih zemalja na Pariškoj mirovnoj konferenciji težila je

_____ **Francuska** _____ (upisati ime države).

Za razliku od nje, za umjerenije kazne zalagala se _____ **Velika Britanija** _____ (upisati ime države).

Naposljetku je prevladalo _____ **francusko** _____ stajalište (upisati čije stajalište). Zbog toga

su poražene zemlje bile vrlo nezadovoljne te su tražile _____ **reviziju** _____ sporazuma.

Nezadovoljne su bile i neke od zemalja pobjednica, posebno _____ **Italija** _____ i

_____ **Japan** _____ (upisati imena država).

Države koje su se zalagale za promjenu ugovora iz Versaillesa nazivamo _____ **revizionističkim državama** _____

_____.

4. Nabroji predstavnike velike četvorice s Versajske konferencije.

1. _____ **David Lloyd George premijer Velike Britanije.** _____

2. _____ **Georges Clemenceau premijer Francuske.** _____

3. _____ **Thomas Woodrow Wilson predsjednik SAD-a.** _____

4. _____ **Vittorio Emanuele Orlando premijer Italije.** _____

5.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Na Versajskoj konferenciji 1921. osnovana je Liga (Društvo) naroda. DA ☒ NE

Na Versajskoj konferenciji 1919. osnovana je Liga (Društvo) naroda.

Glavni cilj Lige naroda bio je očuvanje mira u svijetu. DA ☒ NE

Liga naroda bavila se problemima povezanim s trgovinom opijatima. DA ☒ NE

SAD je bio počasni član Lige naroda. DA ☒ NE

SAD nikada nisu postao članicom Lige naroda.

6.

Navedi tri slabosti Lige (Društva) naroda.

1. nije imala vlastitih oružanih snaga
2. SAD nikada nisu postale članica Lige
3. Njemačka i SSSR su bile članice Lige tek jedno kraće vrijeme, a Velika Britanija i Francuska nisu dopuštale da odluke Lige budu protivne njihovim interesima

7.

Zaokruži na popisu onu organizaciju koja je nasljednica Lige naroda. Istraži i doznaj koja je to organizacija.

UNHCR

☒ OUN

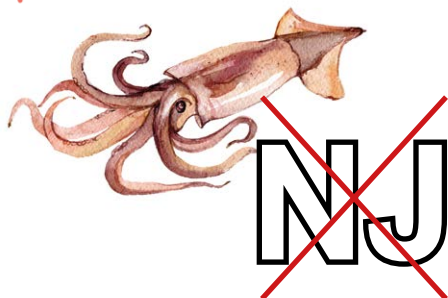
UNICEF

UNPROFOR

UNESCO

8.

Riješi rebus i dobit ćeš naziv društva kojem je glavni cilj bio očuvanje mira u svijetu.

Rješenje: LIGA NARODA

Hrvatske zemlje u Kraljevstvu SHS

1.

Sljedeće zadatke riješi na slijepom zemljovidu.

Zeleno oboji područja i zaokruži gradove koji su Rapalskim ugovorom pripali Italiji.

Crveno oboji područja koja su Italiji bila obećana tajnim Londonskim ugovorom, a nisu joj pripala Rapalskim ugovorom.

Obilježi slovom **A** grad koji je proglašen samostalnom državom.

Kako su na to proglašenje reagirali neki talijanski krugovi predvođeni pjesnikom Gabrieleom D'Annunzijem?

Talijanski iredentisti predvođeni pjesnikom i idejnim pretečom fašizma Gabrieleom D'Annunziom umarširali su u grad i stavili ga pod talijansku upravu.

Kada je o sudbini toga grada potpisan novi sporazum?

Novi sporazum potpisan je 1924.

Kako nazivamo taj sporazum?

Taj sporazum nazivamo Rimski sporazum.

Što je njime odlučeno?

Njime je odlučeno da Rijeka je pripada Italiji.

2. Prouči povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Član III.

Priznaje se isto tako za sastavni dio Kraljevine Italije otoci Cres (Chreso) i Lošinj (Lussin) s omanjim otocima i školjima koji se nalaze u odnosnim sudskim kotarima, kao i omanji otoci i školji koji se nalaze u administrativnim granicama pokrajine Istre, ukoliko je gornjim članovima dodijeljena Italiji, i otoci Lastovo (Lagosta) i Palagruža (Palagosa) s obližnjim otočićima. Svi ostali otoci, koji su pripadali bivšoj Austro-Ugarskoj Monarhiji, priznaju se za sastavni dio Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Marjan Diklić, „Zadar i Rapallski ugovor (uz 90. obljetnicu)“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 53 (2011.): 237.

Promisli i zaključi o kojem je ugovoru riječ u ovom tekstu.

U tekstu je riječ je o Rapallskom ugovoru.

Između kojih je dviju država sklopljen ovaj ugovor?

Ugovor je sklopljen između Kraljevine Italije i Kraljevstva SHS.

Navedi hrvatske otoke koji su prema ovom ugovoru pripali Kraljevini Italiji.

Kraljevini Italiji pripali su otoci: Cres, Lošinj, Lastovo i Palagruža s manjim otocima.

3.

Poveži natuknice iz lijevog stupca s odgovarajućom političkom strankom iz desnog stupca. Koristi različite boje.

djeluje na području čitave države		Hrvatska pučka seljačka stranka
protivljenje centralizmu		Radikalna stranka
velikosrpska hegemonija		Komunistička partija

4.

Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A Vidovdanski ustav

C Prosinačke žrtve

E Rapalski ugovor

B Rimski sporazum

D Londonski ugovor

1915.

1918.

1920.

1921.

1924.

D

C

E

A

B

5.

Zaokruži slova uz osobitosti koja opisuju Kraljevinu SHS prema Vidovdanskom ustavu (dva su odgovora točna).

a) republika

☒ c) centralistička

e) dualistička

☒ b) monarhija

d) federativna

6.

Upiši u tablicu primjere gospodarskog i političkog terora i nasilja kojima je hrvatski narod bio izložen od prvog dana nastanka južnoslavenske zajednice.

politički teror	gospodarski teror
Prosinačke žrtve. Premlaćivanja, ubijanja, pucanje po prosvjednicima, pa čak i po vjerskim procesijama i pjevačkim zborovima.	Umjesto realnog odnosa dva dinara za jednu krunu, valute su mijenjane prema omjeru 4 : 1 (četiri krune za jedan dinar). Zemljišnim veleposjednicima je oduzimana zemlja i dijeljena seljacima bezemljašima, mahom Srbima, pa je tako mijenjana i nacionalna struktura pojedinih krajeva.

Stjepan Radić i njegova politička opcija

1.

Upiši u tablicu godine promjena naziva Radićeve stranke i njezine temeljne ciljeve u tom trenutku.

	HPSS	HRSS	HSS
godina	1904.	1920.	1925.
ciljevi	poboljšanje položaja seljaka i uključivanje seljaka u politički život	republika i federacija	ravnopravnost svih krajeva i naroda unutar Kraljevine SHS

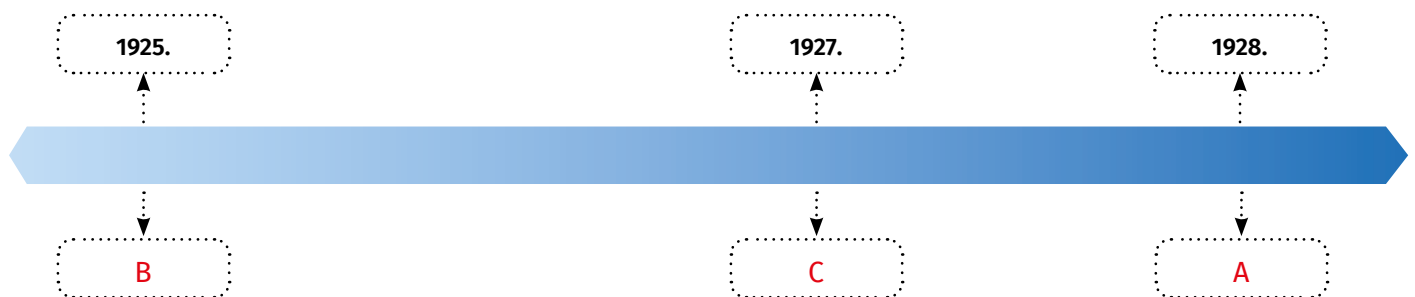
2.

Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A atentat u beogradskoj skupštini

B odustajanje od republikanizma i ulazak u vladu

C stvaranje Seljačko-demokratske koalicije

3.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Pavle Radić – Đuro Basariček – Ivan Grandža – Stjepan Radić

Ivan Grandža preživio je atentat u Narodnoj skupštini.

4.

Dovrši formulu.

HSS + SDS = SDK

5.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE.
Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Svetozar Pribićević naslijedio je Stjepana Radića na čelu HSS-a. DA ~~NE~~

Vladko Maček naslijedio je Stjepana Radića na čelu HSS-a.

Atentat u beogradskoj skupštini izvršio je pripadnik Samostalne demokratske stranke
Puniša Račić. DA ~~NE~~

Atentat u beogradskoj skupštini izvršio je pripadnik Radikalne stranke Puniša Račić.

Na sahrani Stjepana Radića okupilo se više od pola milijuna ljudi. ~~DA~~ NE

Smrt Stjepana Radića označila je potpuni zaokret u politici HSS-a. DA ~~NE~~

Vladko Maček je nastavio Radićevu politiku.

6.

Crveno zaokruži političke ciljeve za koje se zalagao Svetozar Pribićević u ranijoj fazi svog
političkog djelovanja, a žutom zaokruži njegove ciljeve iz kasnijeg razdoblja.

ravnopravnost svih krajeva i naroda – ~~unitarizam – centralizam~~ – federacija

7.

Prouči povijesne izvore i odgovori na pitanja.

Iz govora srpskog zastupnika Tome Popovića, održanog neposredno pred pucnjavu na hrvatske
zastupnike.

„Ja se vas ne plašim. Ja ću vam kazati isto, što sam i jučer kazao. Ako vaš vođa Stjepan Radić, koji
bruka hrvatski narod, i dalje produži vrijeđanjem, ja vam jamčim, da će pasti njegova glava! Ja vam,
gospodo, to kažem i ja od toga ne bježim. Ja vam to jamčim. Radić je većinu nazvao stokom. A ja mu
kažem, da je on sa svojim nedresiranim i neodgojenim zastupnicima stoka!”

Rudolf Horvat, *Hrvatska na mučilištu* (Zagreb: Kulturno-historijsko društvo Hrvatski rodoljub, 1942.), 388.

Iz izlaganja Puniše Račića nakon kojeg je zapucao po hrvatskim zastupnicima u Narodnoj skupštini.

Gospodo, i kao Srbin i narodni poslanik, kad vidim opasnost prema svojoj naciji i otadžbini, otvoreno kažem, da ću upotrijebiti i drugo oružje, koje treba zaštititi interese srpstva.

Rudolf Horvat, *Hrvatska na mučilištu* (Zagreb: Kulturno-historijsko društvo Hrvatski rodoljub, 1942.), 388.

Podcrtaj u tekstu povijesnih izvora dijelove po kojima možeš zaključiti da je atentat na hrvatske zastupnike bio planiran. Objasni svoj odgovor.

Individualan odgovor.

Izdvoji dva pojma kojima je Popović okarakterizirao Radićeve zastupnike u skupštini.

1. nedresirana

2. neodgojena stoka

8. Zaokruži slova ispred političkih djelovanja koja povezujemo s radom Seljačko-demokratske koalicije.

☒ a) razotkrivanje korupcije u vlasti

☒ d) zalaganje za federativno uređenje države

☒ b) borba protiv centralizma

e) uvođenje diktature

c) osnaživanje kraljeve vlasti

9. Poveži fotografiju s odgovarajućim imenom i prezimenom (dva su imena i prezimena viška).

Svetozar Pribićević

Vladko Maček

☒ Stjepan Radić

10. Upiši na crte pune nazive stranaka i koalicija.

HSS Hrvatska seljačka stranka

SDS Samostalna demokratska stranka

HRSS Hrvatska republikanska seljačka stranka

SDK Seljačko-demokratska koalicija

HPSS Hrvatska pučka seljačka stranka

Diktatura kralja Aleksandra (Šestosiječanjska diktatura)

- Hrvatska prema planu amputacije iz 1922.
- Hrvatska prema planu amputacije iz 1928.
- područje planirane Velike Srbije

1.

Zemljovid prikazuje zamišljenu crtu *amputacije* hrvatskih područja u Kraljevini Jugoslaviji. Sljedeće zadatke riješi uz pomoć zemljovida.

Ucrtaj na zemljovidu današnje granice Republike Hrvatske.

Koja bi područja Republike Hrvatske prema planu *amputacije* ostala unutar granica Kraljevine Jugoslavije?

Sva područja istočno od linije Karlobag-Karlovac-Virovitica.

Ucrtaj granice devet banovina na koje je bila podijeljena Kraljevina Jugoslavija.

Dvije banovine u kojima se nalazila glavnina hrvatskih zemalja označi slovom **A**.
Upiši na prazne crte njihova imena.

1. Primorska banovina

2. Savska banovina

Banovine u kojima su se nalazili ostatci hrvatskih zemalja izvan dviju spomenutih banovina označi slovom **B**.
Upiši njihova imena na prazne crte.

1. Zetska banovina

2. Dunavska banovina

2.

Navedi tri najznačajnije odluke kralja Aleksandra od 6. siječnja 1929.

1. raspuštena je Narodna skupština

2. ukinut je Vidovdanski ustav

3. zabranjen je rad svim političkim strankama

3.

Navedi četiri metode kojima su državne vlasti provodile teror nakon uvođenja diktature.

1. progoni

2. nasilje

3. zatvaranja

4. politička ubojstva

4.

Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

4. ubojstvo Milana Šufflaya

3. osnutak Ustaše – hrvatske revolucionarne organizacije (UHRO)

2. promjena imena države u Kraljevina Jugoslavija

1. uvođenje Šestosiječanjske diktature

5.

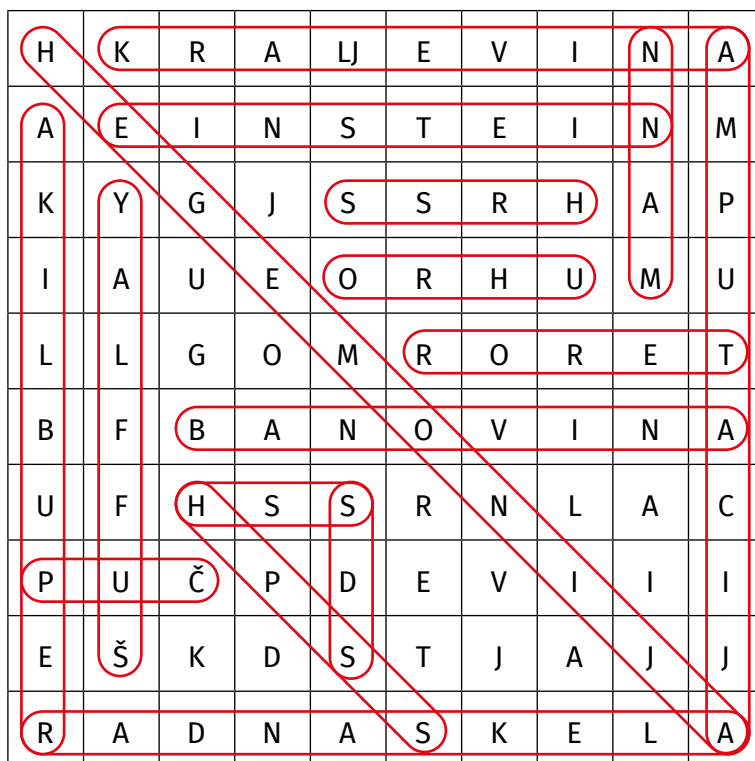
Upiši u tablicu tri uzroka i tri posljedice uvođenja Šestosiječanjske diktature.

uzroci	posljedice
kaotično stanje u zemlji	jačanje državnog terora
masovne proturežimske demonstracije u Hrvatskoj	gušenje ljudskih prava i sloboda
zastupnici SDK traže raspuštanje Narodne skupštine	gušenje građanskih prava i sloboda

6.

Riješi osmosmjerku. Slova iz preostalih polja otkrit će ti ime južnoslavenske države nakon uvođenja Šestosiječanjske diktature.

hegemonija, teror, Aleksandar, HPSS, republika, banovina, SDS, amputacija, kraljevina, Šufflay, SDK, Einstein, HSS, Mann, UHRO, HRSS, puč

Rješenje: JUGOSLAVIJA

Hrvatsko pitanje – Banovina Hrvatska

1.

Zaokruži slova ispred pojmova koji opisuju Kraljevinu Jugoslaviju u razdoblju prikrivene diktature (**četiri su točna odgovora**).

- ☒ a) kralj ima kontrolu nad parlamentom i vladom
- ☐ b) decentralizacija
- ☒ c) javno glasovanje
- ☐ d) federacija
- ☒ e) centralizam
- ☒ f) vrhunac Velike gospodarske krize

2.

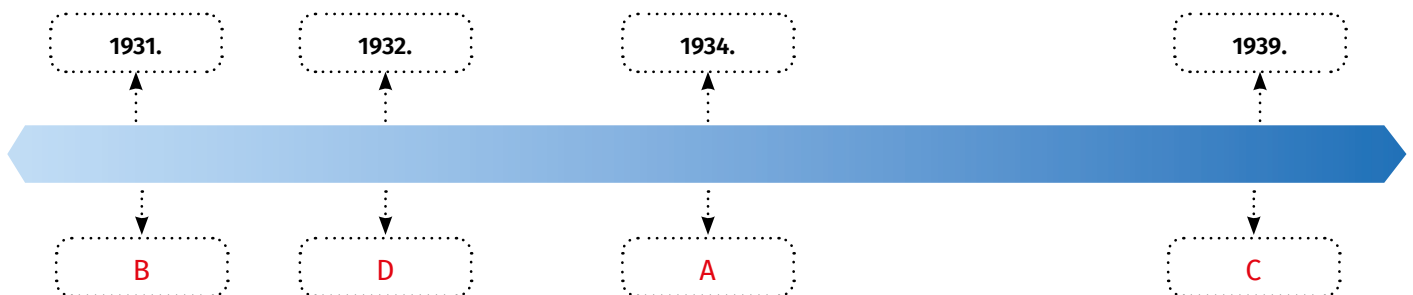
Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A atentat u Marseilleu

B oktroirani ustav

C Sporazum Cvetković – Maček

D Zagrebačke punktacije

3.

Navedi zbog čega pripadnici SDK-a prosvjeduju u Zagrebačkim punktacijama.

1. centralizam

2. unitarizam

3. velikosrpska hegemonija

4.

Upiši u tablicu tri uzroka i tri posljedice atentata u Marseilleu.

uzrok	posljedica
apsolutizam	Namjesništvo preuzima vlast
državni teror	obnova političkog života
velika gospodarska kriza	pokrenut pokušaj rješavanja hrvatskog pitanja

5.

Dopuni sljedeće rečenice.

Prvi potpisnik Zagrebačkih punktacija bio je predsjednik HSS-a Vladko Maček.

U organizaciji atentata u Marseilleu ustašama se priključila i makedonska organizacija

VMRO (upisati naziv organizacije). Izvršitelj atentata bio je njezin član

Veličko Kerin.

Zalutali metak pogodio je i usmratio i francuskog ministra vanjskih poslova Louisa Barthoua

_____.

Pod pritiskom međunarodne zajednice Mussolini je dao uhititi vođu ustaškog pokreta _____

Antu Pavelića.

6.

Navedi tri najvažnije odluke iz Sporazuma Cvetković – Maček.

1. uspostavljena nova vlada s Dragišom Cvetkovićem na čelu te s Vladkom Mačekom kao potpredsjednikom

2. stvaranje Banovine Hrvatske

3. vraćanje institucija bana i sabora

7.

Upiši u tablicu protivnike Sporazuma Cvetković – Maček i uzroke njihova protivljenja sporazumu. Protivnik može biti osoba, stranka, pokret, organizacija ili bilo koja druga grupacija ljudi.

protivnik	uzrok protivljenja
srpski političari	smatraju da se Hrvatima previše popušta
ustaše	smatraju da sporazum vodi učvršćivanju a ne rušenju Jugoslavije
komunisti	sporazum smatraju dogovorom između srpske i hrvatske buržoazije

8.

Zaokruži slova ispred osobitosti koje opisuju Kraljevinu Jugoslaviju u vrijeme Namjesništva (tri su točna odgovora).

- ☒ a) približavanje Italiji i Njemačkoj
- b) približavanje Francuskoj i Velikoj Britaniji
- ☒ c) obnovljen rad političkih stranaka
- d) bliska suradnja Milana Stojadinovića i Vladka Mačeka
- e) knez Pavle Karađorđević zaoštara politiku prema Hrvatima
- ☒ f) zategnuti odnosi između Milana Stojadinovića i kneza Pavla Karađorđevića

9.

Riješi rebus i otkrit ćeš najznačajniji rezultat Sporazuma Cvetković – Maček.

”

”

T

E = A

Rješenje: BANOVINA HRVATSKA

2. DRUŠTVENI RAZVOJ U MEĐURATNOM RAZDOBLJU U HRVATSKOJ I SVIJETU: PARLAMENTARIZAM, DEMOKRACIJA I TOTALITARNI SUSTAVI

Dva različita oblika vlasti

1. Odgovori na sljedeća pitanja.

Navedi tri oblika vlasti u parlamentarnim i demokratskim sustavima.

1. zakonodavna
2. sudska
3. izvršna

Istraži koja državna tijela i osobe u današnjoj Hrvatskoj predstavljaju svaki od tih triju oblika vlasti.

1. zakonodavna
2. sudska
3. izvršna

2. Objasni pojam *demokracija*.

Riječ demokracija grčkog je podrijetla i označava vladavinu naroda (demos grč. = puk, narod).

3. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Velika Britanija

SSSR

Francuska

SAD

SSSR nije bio demokratska zemlja.

4. Crveno oboji obilježja demokracija, a plavo obilježja diktatura.

pravo birati i biti biran

pravo na zakoniti sudski postupak

udruživanja moguća samo u udrugama

sloboda savjesti i vjeroispovijesti

zabranjen ikakav oblik prosvjeda

pravosuđe djeluje kao produžena ruka države

5. Poveži organe vlasti iz lijevog stupca s načinom njihova izbora iz desnog stupca. Koristi različite boje.

vlada		bira se demokratski (na izborima)
predsjednik		bira se u parlamentu
parlament		bira se u parlamentu ili na izborima

Promisli i objasni zašto je važno da je sudstvo neovisno o izvršnoj vlasti.

Sudstvo je neovisno o izvršnoj vlasti kako ne bi bilo produžena ruka državne vlasti i kako bi svima bilo zajamčeno pošteno suđenje.

Komunistički režim i nasilje u SSSR-u

1. Zaokruži slovo ispred pojma koji označava bogatog seljaka u carskoj Rusiji.

- a) gulag
- ☒ b) kulak
- c) Tatar
- d) boljševik

2. Objasni pojam *ratni komunizam*.

Ratni komunizam je niz nemilosrdnih mjera poduzetih s ciljem prehranjivanja ogromne Crvene armije, bez obaziranja na višemilijunske posljedične žrtve.

3. Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 3.

- 3. građanski rat u Rusiji
- 2. Listopadska revolucija
- 1. izlazak Rusije iz Prvog svjetskog rata

4. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

ratni komunizam – crveni teror – nacionalizacija – Bijela armija – gulag

Bijela armija nije dio sovjetskih komunista.

5.

Dopuni rečenice.

Planirani pomor glađu u kojem je umrlo više od 7 i pol milijuna Ukrajinaca nazivamo _____

Holodomor

Osobito značajnu ulogu u provođenju komunističkih zločina odigrala je boljševička tajna policija

ČEKA

(upisati naziv policije).

Sustav sovjetskih koncentracijskih logora i zatvora u kojem je stradalo više milijuna ljudi zove se

GULAG

Godine 1922. Sovjetska Rusija promijenila je ime u Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika

(upisati ime države).

6.

Zaokruži među sljedećim narodima i društvenim skupinama one koje je sovjetska vlast smatrala neprijateljima naroda (tri su točna odgovora).

boljševici

Tatari

Čečeni

radnici

imućniji seljaci

7.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Lenjinov plan za obnovu uništenog sovjetskog gospodarstva naziva se Nova ekonomska politika (NEP). ~~DA~~ NE

U SSSR-u nije bio razvijen kult ličnosti. DA ~~NE~~

U SSSR-u je bio razvijen kult ličnosti.

Dolazak komunista na vlast donio je obnovu ratom izmučenog ruskog gospodarstva. DA ~~NE~~

Dolazak komunista na vlast donio je dodatno drastično pogoršanje gospodarske situacije.

U vrijeme Staljinova upravljanja SSSR-om u progonima je stradalo tridesetak milijuna ljudi. ... ~~DA~~ NE

Prouči povijesne izvore i odgovori na pitanja.

Nikolaj Buharin o Staljinu.

Žalostan je što ne može uvjeriti svakoga, pa tako i sebe, da je veći od svih drugih; ta njegova žalost možda je njegova najljudskija crta (...) ono demonsko jest činjenica da se zbog te žalosti mora osvećivati svima, a pogotovo onima koji su na neki način viši i bolji od njega (...) to je sitna duša, zloban čovjek – ne, ne čovjek, nego vrag.

Vivian Hubert Howard Green, *Ludilo kraljeva* (Zagreb: Naklada Ljevak, 2006.), 325.

Staljinova izjava

„U životu je najslađe odabrati žrtvu, pažljivo pripremiti udarac, čvrsto udariti, a zatim otići u krevet i mirno spavati.”

Richard Overly, *Diktatori – Hitlerova Njemačka i Staljinova Rusija* (Zagreb: Naklada Ljevak, 2005.), 10-11.

Istraži i napiši tko je Nikolaj Buharin, čije mišljenje o Staljinu donosi prvi tekst?

Individualan odgovor.

Promisli uklapa li se Staljinova izjava u mišljenje Nikolaja Buharina o njemu. Objasni svoja promišljanja.

Individualan odgovor.

Svojim riječima opiši Staljinovu osobinu koju je Buharin nazvao *njegovom najljudskijom crtom*.

Individualan odgovor.

Fašistički režim u Italiji

1. Navedi tri uzroka talijanskog nezadovoljstva nakon Prvog svjetskog rata.

1. zanemarivi teritorijalni dobitci

2. poslijeratna gospodarska kriza

3. milijuni razvojačenih vojnika koji su neuspješno tražili posao

2. Promotri ilustraciju. Potom odgovori na pitanja.

Što prikazuje ilustracija? Ilustracija prikazuje grb Nacionalne fašističke stranke.

Kakav se simbol nalazi u sredini? U sredini se nalazi fascio, snop pruća u koji

učvršćena sjekira. Simbolika da je pojedinac slab ali je zajednica neslomljiva i snažna.

Koji je narod već prije upotrebljavao taj simbol? Simbol su prije upotrebljavali Etrušćani i Rimljani.

3. Zaokruži slova ispred ciljeva talijanskih fašista (dva su točna odgovora).

a) opće pravo glasa

b) izjednačavanje prava muškaraca i žena

☒ c) revizija Versajskih ugovora

☒ d) uspostava talijanske vlasti na Sredozemlju

4. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

crnokošuljaši – teror i nasilje – sloboda tiska i govora – politička ubojstva

Sloboda tiska i govora ne pripada fašistima.

5. Dopuni sljedeće rečenice.

Fašistički pokret osnovao je 1919. u Milanu Benito Mussolini.
(upisati ime i prezime osobe)

Događaj u kojem je četrdesetak tisuća fašista zaprijetilo da će nasilno preuzeti vlast nazivamo
Pohod (Marš) na Rim.

Mussolini je uspostavio kult ličnosti i dobio je nadimak Duce,
što u prijevodu na hrvatski znači vođa.

6. Pročitaj povijesne izvore. Koristeći ranije stečena znanja i nova saznanja iz izvora, odgovori na pitanja.

Dana 11. veljače 1929. godine osnovana je država Vatikan potpisivanjem znamenitih Lateranskih ugovora između Svete Stolicе i Italije. Tim je ugovorima nakon mnogo godina konačno riješeno pitanje papinske države koju je Kraljevina Italija okupirala još u 19. stoljeću. Sve kasnije talijanske vlade pridržavale su se Lateranskih ugovora, a oni su čak uključeni i u suvremeni talijanski Ustav. Država Vatikan, koja je nastala Lateranskim ugovorima, danas je i po površini i po broju stanovnika najmanja država na svijetu. Naime, površina joj iznosi samo 44 hektara, a broj stanovnika kreće se oko broja 800. Zanimljivo je da vatikansko državljanstvo osim pape ima tek nešto više od 500 ljudi. Većina od toga broja zapravo su diplomatski predstavnici Vatikana (apostolski nunciji itd.) koji borave u stranim državama. Ostatak vatikanskih državljana čine, između ostalih, kardinali koji djeluju u sastavu rimskih institucija Katoličke crkve, te 101 pripadnik poznate švicarske garde.

(<http://povijest.hr/nadanasnjidan/kako-je-nastala-drzava-vatikan-1929/>)

U ranijim stoljećima, kad Italija još nije bila ujedinjena, Papinska Država obuhvaćala je prostor cijele središnje Italije (na prostorima današnjih talijanskih pokrajina Umbrije, Lacija, Romagne i Marche). Ujedinjenjem Italije, papinski teritorij sveden je na grad Rim, a kasnije je još sužen.

(<http://povijest.hr/nadanasnjidan/lateranski-ugovor-nastanak-drzave-vatikan-1929/>)

Koliko stanovnika ima Država Vatikanskog Grada? Ima oko 800 stanovnika.

Tko čini stanovništvo Vatikana? Stanovništvo čine: diplomatski predstavnici Vatikana, kardinali i pripadnici švicarske garde.

Usporedi veličinu teritorija Papinske Države i Države Vatikanskog Grada.

Papinska Država je bila neusporedivo veća, osobito u srednjem vijeku.

Postoji li u svijetu država manja od Države Vatikanskog Grada? Na svijetu ne postoji manja država.

Nacionalsocijalizam – njemački totalitarni režim

1.

Navedi četiri uzroka nezadovoljstva i nestabilnosti u njemačkom društvu po završetku Prvog svjetskog rata.

1. gospodarska kriza

2. sukobi komunista i nacionalista

3. nerazoružani povratnici s bojišta organizirani u vojne odrede

4. stanovništvo je potpisnike Versajskih ugovora smatralo izdajnicima

2.

Zaokruži slova ispred točnih tvrdnji (dvije su tvrdnje točne).

a) Njemačka radnička stranka preimenovana je 1923. godine u Nacionalsocijalističku njemačku radničku stranku (NSDAP).

b) Neuspjeli Minhenski puč trebao se pretvoriti u pohod na Berlin.

☒ c) Najveći Hitlerov uzor bio je Benito Mussolini.

d) Nacisti su odmah po osnivanju osvojili simpatije njemačkog naroda.

☒ e) Nirnberški zakoni doneseni su 1935.

3.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

antisemitizam – životni prostor – rasizam – totalitarizam – demokracija – kult ličnosti

Demokracija ne karakterizira naciste.

4. Dopuni sljedeće rečenice.

Godine 1921. na čelo nacističke stranke došao je Adolf Hitler.

On je napisao knjigu pod nazivom Mein Kampf (Moja borba).

Po uzoru na talijanske fašiste prozvan je *Führerom*, što u prijevodu na hrvatski znači

vođa.

Predsjednikom njemačke vlade postao je 1933. godine.

5. Objasni pojam *totalitarni režim*.

U totalitarnom režimu sva vlast u rukama jedne stranke, miješanje državnih vlasti u sve sfere života, progoni neistomišljenika, teror, nasilje, cenzura, gušenje građanskih i političkih sloboda.

6. Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

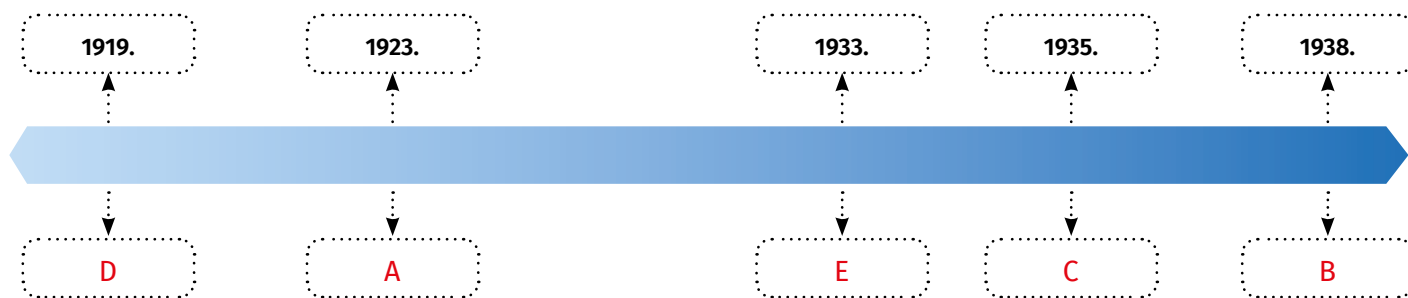
A Minhenski puč

B Kristalna noć

C Nirnberški zakoni

D osnivanje Njemačke radničke stranke

E nacisti osvajaju vlast u Njemačkoj

7.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE.
Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Prvi logor koji su osnovali nacisti bio je Auschwitz. DA ~~NE~~

Prvi logor je bio Dachau, a Auschwitz je bio najveći.

Židovima je bilo zabranjeno stupati u brakove s Nijemcima. ~~DA~~ NE

Tajnu političku policiju Gestapo osnovao je osobno Adolf Hitler. DA ~~NE~~

Tajnu policiju osnovao je Hermann Goring.

Hitler se prozvao *Führerom* po uzoru na Vladimira Iljiča Lenjina. DA ~~NE~~

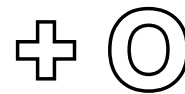
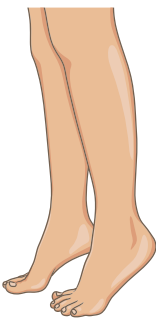
Hitler se po uzoru na Benita Mussolinija prozvao *Furerom*.

Hitler je svoju knjigu *Mein Kampf* (Moja borba) napisao u zatvoru. ~~DA~~ NE

8.

Riješi rebus i otkrit ćeš naziv tajne nacističke policije.

”

Rješenje: GESTAPO

3. GOSPODARSKI UČINCI VELIKE SVJETSKE GOSPODARSKE KRIZE

SAD i Velika gospodarska kriza

1. Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni pojam *hiperprodukcija*.

Hiperprodukcija je prevelika proizvodnja; kada se proizvodi više nego što su potrebe tržišta.

Objasni zašto je hiperprodukcija važan uzrok gospodarskih kriza.

Uzrok gospodarskih kriza je višak proizvoda koji se gomilaju, dolazi do zastoja u proizvodnji, a radnici ostaju bez posla.

2. Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

SSSR je ostao pošteđen posljedica velike svjetske gospodarske krize. DA - NE

Automobilska industrija bila je vodeća industrija u SAD-u, stoga je najdulje odolijevala krizi. ... DA - NE

Automobilska industrija je u SAD-u prva zapala u krizu.

Autor slogana *Pile u svakom loncu, auto u svakoj garaži* bio je američki predsjednik Thomas Woodrow Wilson. DA - NE

Autor slogana bio je predsjednik Herbert Hoover.

Gospodarski procvat pretvorio je SAD u prvo potrošačko društvo u povijesti. DA - NE

3. Promotri fotografiju, a potom odgovori na pitanja.

Istraži koji je američki predsjednik prikazan na fotografiji.

Na fotografiji je prikazan predsjednik Franklin Delano Roosevelt.

Kako se zove njegov program za prevladavanje krize?

Njegov program se zove New Deal.

Navedi dva glavna cilja tog programa.

1. ponovo pokretanje trgovine

2. otvaranje zatvorenih tvornica

Navedi pet poteza američkih vlasti predviđenih tim programom.

1. poticanje velikih javnih radova

2. sniženje carina

3. povoljni krediti farmerima

4. ukinuta prohibicija

5. nadgledanje rada banaka

Zaokruži slova ispred osobitosti koje se odnose na njemačko gospodarstvo u vrijeme velike svjetske gospodarske krize (tri su točna odgovora).

☒ a) hiperinflacija

b) planska privreda

☒ c) milijuni nezaposlenih

☒ d) prestanak pristizanja stranih pozajmica

e) prohibicija

☒ f) reparacije

4. PROMJENE U DRUŠTVU IZMEĐU DVA RATA

1.

Upiši u tablicu obilježja velikih europskih i američkih gradova tipična za određeno stoljeće.

19. stoljeće	20. stoljeće
nizak životni standard	vodovod i kanalizacija prestaju biti povlastica elitnih gradskih četvrti
očajni higijenski i svi drugi uvjeti života	život u gradovima postaje ugodniji i kvalitetniji
gradske četvrti građene su naglo i gotovo bez ikakve infrastrukture	elektrifikacija javnih prostora sve više zahvaća i privatne kuće i stanove

2.

Zaokruži osobitosti povezane s procesom emancipacije žena.

financijska neovisnost

pravo glasa

podređenost ocu i mužu

uključenost u sve oblike javnog života

manja plaća zbog manjeg učinka

uključenost u poslove izvan kuće

3. Navedi pet uspjeha borbe za radnička prava kojima je poboljšán životni standard i kvaliteta života radnika.

1. skraćivanje radnog vremena
2. povećanje cijene rada
3. uvođenje socijalne zaštite za radnike
4. uvođenje zdravstvene zaštite za radnike
5. plaćeni godišnji odmori

4. Žuto oboji pojave između dvaju svjetskih ratova koje smatraš pozitivnima, a crveno pojave koje smatraš negativnima. Objasni svoj izbor.

bubikopf	štrajkovi	film	građanski neposluh	plesnjaci
lude dvadesete	charleston	potrošačko društvo	cjelonoćni provodi	
konzumerizam	Hollywood	emancipacija	novine	sport radiopostaje

Individualan odgovor.

5. Objasni pojam urbanizacija.

Urbanizacija ne označava samo proces doseljavanja stanovništva u gradove, već ona podrazumijeva
i prihvaćanje gradskog načina života. Započela je razvojem industrije u 19., ali je još veći zamah
doživjela u 20. stoljeću

6.

Dopuni sljedeće rečenice.

Po završetku Prvog svjetskog rata središtem filmske industrije postao je američki

Hollywood (upisati naziv filmskog središta).

U to je vrijeme osobito popularan ples bio charleston.

Žene su se počele oskudnije odijevati i nositi kratku frizuru zvanu bubikopf.

Francuska, SAD i Velika Britanija postigle su veliki industrijski razvoj, a najviše se proizvodilo i

trošilo u SAD-u (upisati ime države).

Pojavljuje se pretjerana težnja za posjedovanjem i kupovanjem stvari koju nazivamo

konzumerizam.

Pojačana je borba žena za ravnopravnost i ostvarivanje političkih prava zvana

feminizam.

7.

Zaokruži točan odgovor.

Pripadnice pokreta za jednako pravo glasa muškaraca i žena nazivamo:

- a) feministice
- ☒ b) sufražetkinje
- c) liberalke
- d) radikalke
- e) anarhistice.

8.

Objasni pojam *potrošačko društvo*.

Trošenje novca, često i preko svojih mogućnosti, na stvari koje nisu nužno potrebne za život.

5. ZNANOST I TEHNOLOGIJA U MEĐURATNOM RAZDOBLJU

1. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

matematika fizika informatika kemija

Informatika ne doživljava uzlet u međuratnom razdoblju.

2. Zaokruži slovo ispred znanstvenika kojeg nazivamo *ocem nuklearne fizike*.

- a) Max Planck c) Ernest Rutherford
b) Niels Bohr d) Otto Hahn

3. Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 3.

3. BBC započeo emitiranje
1. pokretanje prvih radiopostaja u Francuskoj i Češkoj
2. početak emitiranja programa Radija Zagreb

4. Dopuni sljedeće rečenice.

Emitiranje radiovalova u današnjem smislu te riječi započinje 1920. godine.

Temeljni izum koji je predodredio razvoj televizije bio je pronalazak katodne cijevi.
(upisati naziv cijevi)

Uporaba električne energije u međuratnom je razdoblju povećana za gotovo 400 %.

Usporedno sa širenjem električne mreže širila se i uporaba radija i
televizije (upisati vrste medija koji se šire).

5.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Puni zamah filma vežemo uz početak 19. stoljeća. DA ☒ NE

Puni zamah filma vežemo uz početak 20. stoljeća.

Međuratno razdoblje donijelo je nastanak zvučnog filma. ☒ DA ☐ NE

Film je postao najznačajniji oblik zabave 20. stoljeća. ☒ DA ☐ NE

Film je isključivo umjetnost. DA ☒ NE

Film je i oblik zabave i masovnih medija.

6.

Objasni pojam *sedma umjetnost*.

Tradicionalni popis umjetnosti navodi ih šest; s pojavom filma on je stavljen kao sedma umjetnost.

7.

Izdvoji tri vrste željezničkih lokomotiva s obzirom na pogon koji ih pokreće.

1. električne

2. naftne

3. parne

8.

Objasni ulogu traktora i ostalih strojeva u razvoju poljoprivrede između dvaju svjetskih ratova.

U životu poljoprivrednika nezamjenjivi postaju traktori i ostali strojevi bez kojih bi rastuća

poljoprivreda u ovom razdoblju bila nezamisliva.

II. DRUGI SVJETSKI RAT

6. DRUGI SVJETSKI RAT U SVIJETU, EUROPI I HRVATSKOJ

Uzroci Drugog svjetskog rata

1.

Navedi tri odredbe Versajskog ugovora koje ograničavaju veličinu njemačke vojske i naoružanja.

1. Njemačka vojska nije smjela imati više od 100 000 vojnika.
2. Nije smjela raspolagati zrakoplovstvom.
3. Nije smjela raspolagati teškim naoružanjem.

2.

Zaokruži slovo ispred države koja 1930-ih postiže znatan napredak u razvoju radarskog sustava.

- a) Francuska
- ☒ b) Velika Britanija
- c) Njemačka
- d) Rusija

3.

Zaokruži slovo ispred države kojoj je Liga naroda 1936. nametnula gospodarske sankcije.

- a) Njemačka
- ☒ b) Italija
- c) Velika Britanija
- d) Jugoslavija

Objasni zašto.

Zato što su u sklopu ekspanzionističke politike Talijani iz svojih kolonija u istočnoj Africi napali i 1936. zauzeli Etiopiju.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Nijemci su duž čitave francusko-njemačke granice izgradili Maginotovu liniju. ~~DA~~ NE

Većina stanovnika Austrije izjasnila se na referendumu 1938. za priključenje Njemačkoj. ... ~~DA~~ NE

Godine 1936. Njemačka i Italija sklopile su Antikominternski pakt. DA ~~NE~~

Njemačka i Japan sklopile su Antikominternski pakt.

Zašto kažemo da su Francuzi i Britanci vodili *politiku popuštanja*? Objasni odgovor.

Francuzi i Britanci vodili su politiku popuštanja jer su nastojali izbjeći novi rat. Upravo zbog toga nisu reagirali na ulazak Njemačke u Porajnje.

Objasni važnost *Sporazuma o nenapadanju* za Njemačku i za Rusiju.

važnost za Njemačku	važnost za Rusiju
Ovim sporazumom Hitler se osigurao od mogućeg rata na dvije bojišnice, odnosno da ne mora istovremeno ratovati protiv Francuza i Britanaca na zapadu i Sovjeta na istoku.	Staljin je želio postići dogovor s Hitlerom, jer je sovjetsko vodstvo sumnjalo kako zapadne sile priželjkuju Hitlerov napad na Sovjetski Savez.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Italija

Njemačka

Rusija

Francuska

Rusija nije bila jedna od predstavnica na Minhenskoj konferenciji.

Dopuni rečenice.

Početkom 1939. njemačka je vojska okupirala čitavu Češku.
(upisati ime države)

Istodobno je uz njemačku potporu neovisnost proglasila Slovačka.
(upisati ime države)

Kronološki poredaj događaje i sporazume tako da na prazne crtice uz događaj ili sporazum upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

2. Anschluss

1. Antikominternski pakt

4. Sporazum o nenapadanju

3. Minhenski sporazum

Drugi svjetski rat: Sile osovine u naletu

1.

Navedi dva njemačka zahtjeva prema Poljskoj iz 1939. godine.

1. Hitler je od Poljske zahtijevao da se Njemačka poveže s teritorijalno odvojenom njemačkom Istočnom Pruskom.
2. Hitler je tražio da u sastav Njemačke uđe Slobodni Grad Danzig (Gdańsk) na Baltičkom moru.

2.

Dopuni rečenice.

Drugi svjetski rat započeo je 1. rujna 1939. (upisati datum) njemačkim napadom na Poljsku (upisati ime države).

Dana 3. rujna 1939. Njemačkoj su rat objavile Francuska i Velika Britanija (upisati imena država).

3.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Koja je država tijekom Drugog svjetskog rata primjenjivala taktiku *munjevitog rata*?

Njemačka je primjenjivala taktiku munjevitog rata.

Navedi tri značajke takve vrste ratovanja.

1. Istovremena upotreba zrakoplova za napade na neprijateljske ciljeve na zemlji.
2. Tenkovske snage za duboke prodore.
3. Padobranska iskrcavanja u neprijateljsku pozadinu.

Ocijeni uspješnost takvog načina ratovanja.

Takav način ratovanja bio je uspješan jer su na takav način protivniku zadavali brze i odlučne udarce, razbijajući njegove snage na više manjih i nepovezanih dijelova koji nisu mogli pružiti ozbiljan otpor.

Zeleno oboji Sile osovine i područja pod njihovom kontrolom do kraja 1942.

Obilježi znakom **X** (**upiši u odgovarajući okvir na zemljovidu**) državu koju su Nijemci napali 1. rujna 1939.

Označi vodoravnim crtama državu koju su Nijemci osvojili u samo jednom danu.

Označi okomitim crtama državu oko koje se vodila velika zračna bitka.

Označi slovom **A** (**upiši u odgovarajući okvir na zemljovidu**) grad u kojem je bilo sjedište francuske vlade koja je surađivala s Nijemcima.

Označi slovom **B** (**upiši u odgovarajući okvir na zemljovidu**) grad u kojem je potpisan sporazum o osnivanju Trojnog pakta.

Navedi države koje su pristupile Trojnom paktu, a na zemljovidu su označene brojevima **1, 2, 3 i 4**.

1. Mađarska

3. Slovačka

2. Rumunjska

4. Bugarska

5.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Italija

Čehoslovačka

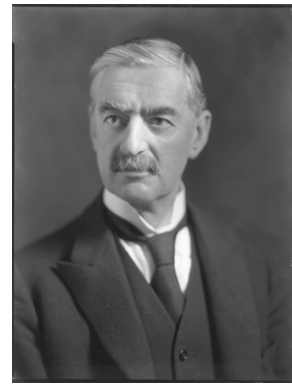
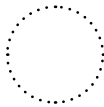
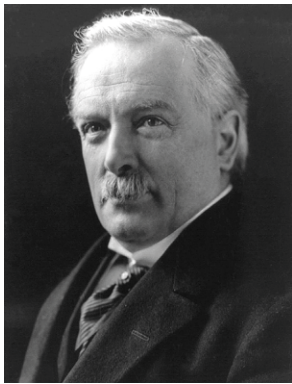
Japan

Njemačka

Čehoslovačka nije bila članica Trojnog pakta.

6.

Obilježi znakom X ispod sljedećih fotografija osobu koja se Donjem domu britanskog parlamenta obratila riječima: *Ne mogu vam obećati ništa osim krvi, patnje, suza i znoja.*

Kako se zove ta osoba? Osoba se zove se Winston Churchill.

Koju je funkciju ta osoba obnašala kad je izrekla spomenutu rečenicu?

Obnašao je funkciju premijera Ujedinjenog Kraljevstva.

7.

Zaokruži točan odgovor.

Koju je državu napala Njemačka operacijom kodnog imena *Barbarossa*?

a) Francusku

b) SSSR

c) Dansku

d) Poljsku

8.

Navedi dva razloga njemačkog napada na SSSR.

1. Nijemci su rat protiv Sovjeta smatrali obračunom s komunizmom.
2. Vidjeli su mogućnost da Njemačka na osvojenim sovjetskim prostorima ostvari svoj životni prostor.

9.

Dopuni rečenice.

Dana 14. kolovoza 1941. sastali su se britanski premijer Winston Churchill
 (upisati ime i prezime osobe)
 i američki predsjednik Roosevelt (upisati ime i prezime osobe).

Nakon sastanka izdali su zajedničku izjavu o suradnji u svijetu poslije poraza Njemačke poznatu pod nazivom Atlantska povelja.

10.

Pročitaj osnovne točke Atlantske povelje i odgovori na pitanja.

- 1) SAD i Velika Britanija ne traže nikakvo teritorijalno ili drugo povećanje;
- 2) Svaka teritorijalna promjena mora biti u skladu sa slobodno izraženom voljom naroda;
- 3) Narodi imaju pravo izabrati oblik vladavine po svojoj volji; to pravo treba vratiti svima kojima je bilo silom oduzeto;
- 4) Sve države imaju pod jednakim uvjetima pristup trgovini i sirovinama svijeta potrebnima za njihov gospodarski napredak;
- 5) Organiziranje suradnje radi poboljšanja stanja radnika, gospodarskog napretka i socijalne sigurnosti;
- 6) Nakon uništenja nacističke vladavine uspostava mira koji će osigurati ljudima opstanak slobodan od straha i oskudice;
- 7) Slobodan promet morima za sve, bez ikakvih ograničenja;
- 8) Narodi svijeta moraju se odreći primjene sile; sve dok se ne uspostavi širok i stalan sustav opće sigurnosti, treba razoružati narode opasne po mir; treba poduprijeti svaku mjeru koja bi olakšala terete naoružanja.

(<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=4446>, pristupljeno 16. prosinca 2017.)

Dopuštaju li odredbe dokumenta okupaciju tuđeg teritorija? Objasni odgovor.

Svaka teritorijalna promjena mora biti u skladu sa slobodno izraženom voljom naroda.

Na koji se način predviđa briga za radnike?

Organiziranje suradnje radi poboljšanja stanja radnika, gospodarskog napretka i socijalne sigurnosti.

Na koji se način u odredbama dokumenta planira očuvanje mira u svijetu?

Narodi svijeta moraju se odreći primjene sile; sve dok se ne uspostavi širok i stalan sustav opće

sigurnosti, treba razoružati narode opasne po mir; treba poduprijeti svaku mjeru koja bi olakšala

terete naoružanja.

Na koji će se način očuvati mir prema odredbama Atlantske povelje?

Mir će se učuvati tako da svi narodi odreknu primjene sile, da se razoružaju narodi opasni po mir

te da narod ima pravo izabrati oblik vladavine po volji, da se osigura slobodan promet morima.

Pročitaj povijesni tekst. Koristeći stečena znanja i nova saznanja iz teksta, odgovori na pitanja.

Amerikanci su pretrpjeli vrlo teške gubitke. Glavnina pacifičke flote bila je onemogućena na duže vrijeme. Nijedan brod nije bio sposoban za akciju. (...) Potpuno je uništeno 188 aviona na zemlji, od čega 150 u prvih nekoliko minuta. Osim toga, veliki je broj aviona bio teško oštećen. I ljudski gubici bili su veliki, jer su Amerikanci izgubili 3435 mrtvih i ranjenih. Nasuprot tome, japanski gubici izgledaju beznačajni. Oni su izgubili 29 aviona, 5 džepnih podmornica i oko 50 ljudi.

(Boris Prikrlj, *Pakao Pacifika*, Znanje 1966., 68.)

O kojem događaju svjedoči povijesni izvor?

Povijesni izvor svjedoči o napadu na Pearl Harbor na Havajima.

Kada se zbio navedeni događaj? Događaj se zbio 7. prosinca 1941.

Tko je koga napao? Japanska mornarica je sa svojih nosača aviona napala američku ratnu luku Pearl Harbor na Havajima.

Koja je država nakon opisanog događaja ušla u Drugi svjetski rat? U Drugi svjetski rat ušle su Sjedinjene Američke Države.

Usporedi gubitke u sukobu na temelju teksta. Amerikanci su pretrpjeli velike gubitke, uništeno je 188 aviona na zemlji, 3435 ljudi je ubijeno i ranjeno. Japanci su izgubili 29 aviona, 5 džepnih podmornica i oko 50 ljudi. Amerikanci su imali puno veće gubitke.

Kakve je posljedice ovaj događaj imao za američke pomorske snage?

Amerikanci su pretrpjeli velike gubitke, glavnina pacifičke flote bila je onemogućena na duže vrijeme.

Nijedan brod nije bio sposoban za akciju.

12.

Zamisli da si novinar/novinarka. Napiši vijest o napadu na Pearl Harbor. Pritom upotrijebi sve informacije koje si naučio/naučila kako bi kratko i sažeto izvijestio/izvijestila o napadu.

individualan odgovor

13.

Promotri zemljovid i odgovori na pitanja. Koristi se udžbenikom i geografskom kartom/atlasom.

Crveno oboji državu koja je napala američku ratnu luku u Tihom oceanu.

Navedi ime te države: Japan

Zaokruži američku ratnu luku koja je napadnuta u Tihom oceanu 7. prosinca 1941.

Navedi ime te ratne luke: Pearl Harbor

Drugi svjetski rat: prijelomne godine (1942./1943.)

1. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Bitka kod Midwaya bila je važna jer je:

- a) uvela SAD u rat protiv Kine c) označila početak jačanja Japana
☒ b) označila prekretnicu u ratu na pacifičkom bojištu d) uvela Japan u rat protiv Kine.

2. Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni način ratovanja poznat pod nazivom *žablji skokovi*. Tko je koristio takav način ratovanja?

Amerikanci su koristili takav način ratovanja. Primijenivši taktiku nazvanu *žablji skokovi* oni su se iskrcavali s jednog na drugo otočje postupno se približavajući Japanu. Tako zauzeti otoci postajali bi američke zrakoplovne baze s kojih su njihovi zrakoplovi mogli letjeti do Japana i bombardirati ga.

3. Koja je bitka označila prekretnicu rata na istočnom bojištu?

Bitka kod Staljingrada označila je prekretnicu u ratu na istočnom bojištu.

4. Kronološki poredaj događaje, dokumente i sporazume tako da na prazne crtice uz njih upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

- ___ 2. ___ Atlantska povelja
___ 3. ___ Bitka za Staljingrad
___ 4. ___ Bitka kod Kurska
___ 1. ___ *Barbarossa*

5. Pročitaj povijesne tekstove. Koristeći stečena znanja i nova saznanja iz tekstova, odgovori na pitanja.

Bitka je trajala sve dok se mrak nije spustio. Tukla su se i upaljena oklopna vozila. Gardisti generala Žadova i prvi ešalon naše 5. oklopne armije postupno su dobivali bitku. Potiskivali smo protivnika prema zapadu, nanoseći mu ogromne gubitke u ljudstvu i tenkovima. Stotine tenkova gorjelo je na unakaženom polju. (...) Svoju novu tehniku Nijemci su smatrali neranjivom. Ali naši tenkovi „T-34“, ipak nisu imali sebi ravne partnere. Oni su izvršili odlučujući prijelom u našu korist u bitci kod Kurska.

(Branko Kitanović, *Kurska bitka*, Istarska naklada, Pula 1985., 184-185.)

Na teritorij koji je držao centralni front Konstantina Rokossovskog, njemačke snage su od 5. do 11. srpnja napravile nekoliko klinova u dubini od 10 – 12 kilometara. Ali za sedam prošlih dana borbi imale su 42 tisuće poginulih i ranjenih i ostale bez 600 tenkova i 500 aviona. Naravno i Crvena armija imala je gubitke, ali oni su bili oko 40% manji od njemačkih.

(Branko Kitanović, *Kurska bitka*, Istarska naklada, Pula 1985., 184-185.)

O kojoj bitki govore povijesni tekstovi? Povijesni izvor govori o bitki kod Kurska.

Tko se sukobio u toj bitki? U toj bitki sukobili su se Nijemci i Sovjeti.

Usporedi gubitke suparnika.

Nijemci su imali 42 tisuće poginulih i ranjenih i ostali bez 600 tenkova i 500 aviona, a Crvena armija je imali 40% manje gubitke od njemačkih.

Kakav je bio ishod bitke? Crvena armija je pobijedila Nijemce.

Koje je oružje imalo presudnu ulogu za ishod bitke?

Presudnu ulogu za ishod bitke imali su tenkovi.

6. Zaokruži točan odgovor.

Iz koje je države Italija napala Egipat?

- a) iz Maroka
- b) iz Alžira
- ☒ c) iz Libije
- d) iz Italije

7.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Tko je osoba koja na fotografiji zauzima središnje mjesto (**osoba u džipu**)?

Središnje mjesto na fotografiji zauzima general Erwin Rommel.

Na kojem se bojištu istaknula osoba s fotografije?

Istaknuo se na sjevernoafričkom bojištu.

Koji su mu nadimak dali njegovi protivnici? Zašto?

Dobio je nadimak Pustinjska lisica. Vojni uspjesi ostvareni na sjevernoafričkom bojištu donijeli su Rommelu ne samo promaknuće u čin feldmaršala već i veliko poštovanje njegovih protivnika, koji su mu dali nadimak pustinjska lisica.

Zašto je ova osoba bila popularna među Arapima?

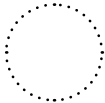
Arapci su u njemu vidjeli osloboditelja od britanske vlasti.

8.

Koga je sve britanski zapovjednik Montgomery pobijedio kod El Alameina 1942.? Obilježi znakom X točne odgovore (**dva su odgovora točna**).

Francuze

Talijane

Nijemce

Sovjete

9.

Objasni što je zapadnim saveznicima omogućila pobjeda u Africi.

Pobjeda u Africi Saveznicima je otvorila mogućnost iskrcavanja u Italiju.

10.

Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A iskrcavanje Saveznika na Siciliju

C ulazak Saveznika u Rim

B bitka kod El Alameina

D talijanski napad na Egipat

1941.

1942.

1943.

1944.

D

B

A

C

11.

Dopuni rečenice.

U srpnju 1943. na Siciliju su se iskrcale vojne snage SAD-a i

Velike Britanije (upisati imena država).

Pod pritiskom tih vojnih snaga talijanska vlada je već u rujnu 1943.

kapitulirala (upisati čija vlada, odnosno vlada koje države).

12.

Poveži osobe iz lijevog stupca s državama iz desnog stupca. Koristi različite boje.

Benito Mussolini

Njemačka

Erwin Rommel

Velika Britanija

Bernard Montgomery

Italija

13.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Početak rujna 1943. nova talijanska vlada potpisala je kapitulaciju. DA - NE

Pri kraju Bitke kod El Alameina američke i britanske snage iskrcale su se u Alžiru. DA - NE

Tenkovi *Sherman* bili su najbolji tenkovi sovjetske proizvodnje. DA - NE

Tenkovi Sherman bili su najbolji tenkovi američke proizvodnje.

Drugi svjetski rat: završno razdoblje

1.

Analiziraj savezničke konferencije u Drugom svjetskom ratu tako da popuniš tablicu traženim podacima.

	Konferencija u Teheranu	Konferencija u Jalti
godina održavanja	1943.	1945.
sudionici konferencije	1. Churchill	1. Churchill
	2. Roosevelt	2. Roosevelt
	3. Staljin	3. Staljin
odluke	1. postignut dogovor o iskrcavanju angloameričkih snaga u Francuskoj	1. dogovoreno je da Njemačka mora bezuvjetno kapitulirati
	2. otvaranje druge bojišnice u zapadnoj Europi koje bi rasteretilo sovjetsku vojsku i ubrzalo njemački poraz	2. dogovoreno je da će Njemačka nakon rata biti podijeljena na četiri okupacijske zone – američku, britansku, francusku i sovjetsku
	3. odluku o pružanju vojne pomoći jugoslavenskim partizanima	3. dogovoreno je da po istom načelu treba biti podijeljen i glavni grad Njemačke
		4. donijeli su i Deklaraciju o oslobođenoj Europi

Kronološki poredaj događaja tako da na prazne crtice uz događaje upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

4. bačena atomska bomba na Hirošimu

2. Dan D

1. Konferencija u Teheranu

3. bombardiranje Dresdena

Pročitaj povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Oči svijeta uprte su u vas. Nada i molitve slobodoljubivih ljudi posvuda su uz vas. Zajedno s našim hrabrim saveznicima i suborcima na drugim bojišnicama uništiti ćete njemački ratni stroj, srušiti nacističku tiraniju nad ugnjetenim narodima Europe i donijeti i nama samima sigurnost u slobodnom svijetu. Vaš zadatak neće biti lagan. Vaš protivnik je dobro uvježban, dobro opremljen i prekaljen u borbama. Borit će se nemilosrdno.

C. L. Sulzberg i urednici American Heritagea, *Drugi svjetski rat* (Zagreb: Mladost, 1971., 496.)

Tko je izrekao navedene riječi?

Navedene rečenice izrekao je Dwight Eisenhower.

Koju je funkciju u tom trenutku obnašala ta osoba?

U tom trenutku obnašao je funkciju američkog generala.

O kojem događaju svjedoči povijesni izvor?

Povijesni izvor svjedoči o iskrcavanju vojnika u Normandiju i početku konačnog oslobođenja zapadne Europe od njemačke okupacije.

Kako se opisuje protivnik?

Protivnik se opisuje kao dobro uvježban, dobro opremljen i prekaljen u borbama.

Kakav je bio ishod tog događaja?

Savezničke snage ušle su u Francusku i oslobodile Pariz.

Zemljovid prikazuje podjelu jedne države. Koje? Zemljovid prikazuje podjelu Njemačke.

Gdje je donesena odluka o podjeli te države? Odluka je donesena na konferenciji u Jalti.

Na koliko je zona podijeljena? Njemačka je podijeljena na četiri okupacijske zone.

Navedi okupacijske zone na koje je podijeljena.

Podijeljena je na američku, britansku, francusku i sovjetsku.

Zaokruži na zemljovidu ime grada koji je također podijeljen na zone.

5. Objasni pojam *kamikaze*.

Kamikaze su piloti samoubojice koji su se svojim zrakoplovima napunjenim eksplozivom obarali na američke brodove.

6. Dopuni sljedeće rečenice.

Prva atomska bomba bačena je na japanski grad Hirošimu.

Nekoliko dana kasnije atomska bomba bačena je i na grad Nagasaki.

Objasni kratkoročne i dugoročne posljedice bacanja atomskih bombi na ta dva grada.

kratkoročne posljedice	dugoročne posljedice
Golemi ljudski gubitci i materijalna šteta.	Umiranje ljudi godinama nakon bacanja atomskih bombi od posljedice radijacije atomskih bombi.

7. Poveži datume iz lijevog stupca s događajima iz desnog stupca. Koristi različite boje.

6. lipnja 1944.	oslobođen Pariz
2. rujna 1945.	kapitulacija Njemačke
9. svibnja 1945.	iskrcavanje u Normandiju
kolovoz 1944.	kapitulacija Japana

Odgovori na sljedeća pitanja.

Gdje je bilo suđenje za počinjene zločine u Drugom svjetskom ratu na području Europe?
Suđenje za počinjene zločine u Drugom svjetskom ratu na području Europe održano je u njemačkom gradu Nürnbergu.

U kojem je gradu bilo suđenje japanskim dužnosnicima?

Japanskim dužnosnicima suđenje je bilo u Tokiju.

Navedi za koje se zločine sudilo.

1. **Suđenja za zločine protiv mira.** _____
2. **Ratne zločine.** _____
3. **Zločine protiv čovječnosti.** _____

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Savezničko iskrcavanje u Normandiji označilo je početak konačnog oslobođenja istočne Europe od njemačke okupacije. DA ☒ NE
Savezničko iskrcavanje u Normandiji označilo je početak konačnog oslobođenja zapadne Europe od njemačke okupacije.

Deklaracija o oslobođenoj Europi donesena je na konferenciji *velike trojice* u Teheranu. . . . DA ☒ NE
Deklaracija o oslobođenoj Europi donesena je na konferenciji velike trojice u Jalti.

U Drugom svjetskom ratu poginulo je oko 19 milijuna vojnika i oko 31 milijun civila. ☒ DA ☐ NE

Nakon Drugog svjetskog rata obnovljene su Čehoslovačka i Jugoslavija. ☒ DA ☐ NE

Nezavisna Država Hrvatska

1.

Dopuni sljedeće rečenice.

Pod njemačkim je pritiskom Kraljevina Jugoslavija krajem 1941. pristupila Trojnom paktu
(upisati ime saveza).

Dio visokih časnika jugoslavenske vojske to nije prihvatio pa je izvršen državni udar i srušena vlada
Cvetković – Maček (upisati naziv vlade).

2.

Opiši situaciju u Jugoslaviji početkom 1941. uz pomoć sljedećih pojmova.

6. travnja 1941., Trojni pakt, državni udar, vlada Cvetković – Maček, Jugoslavija, njemačka i talijanska vojska, 27. ožujka 1941., Jugoslavija, jugoslavenska vlada

Individualni odgovor.

3.

Zaokruži osobu kojoj su prvoj Nijemci ponudili preuzimanje vlasti u Hrvatskoj nakon sloma Kraljevine Jugoslavije.

Ante Pavelić

Dragiša Cvetković

Vladko Maček

Slavko Kvaternik

4.

Sljedeće zadatke riješi na zemljovidu.

Crveno oboji područje Nezavisne Države Hrvatske.

Zeleno oboji područje koje je Italija dobila Rimskim ugovorima.

Plavo oboji područje današnje Hrvatske koje je okupirala Mađarska.

Na odgovarajuću crtu na zemljovidu upiši ime najvećeg logorskog kompleksa na području NDH.

5.

Dopuni rečenice.

Nezavisnu Državu Hrvatsku proglasio je ustaški dužnosnik Slavko Kvaternik.
(upisati ime i prezime)

Na čelu Nezavisne Države Hrvatske bio je Ante Pavelić.
(upisati ime i prezime)

6.

Upiši na crte nazive pojedinih vojnih odreda Nezavisne Države Hrvatske.

redovna vojska – domobranstvovojni ogranak ustaškog pokreta – Ustaška vojnica

7.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Hrvatski državni sabor u NDH redovito je zasjedao i donosio najvažnije odluke. DA ☒ NEHrvatski državni sabor zasjedao je samo u nekoliko navrata i nije imao nikakve stvarne ovlasti.Vlast u NDH bila je organizirana po uzoru na fašističku Italiju i nacističku Njemačku. DA ☒ NEU početnom razdoblju Drugog svjetskog rata Kraljevina Jugoslavija bila je na strani Saveznika. DA ☒ NEU početnom razdoblju Drugog svjetskog rata Kraljevina Jugoslavija bila je neutralna.

8.

Analiziraj Rimske ugovore tako da tablicu popuniš potrebnim podacima.

Rimski ugovori	
Koje su ih države potpisale?	Italija i NDH.
Kada su potpisani?	18. svibnja 1941.
Tko ih je potpisao u ime NDH?	Ante Pavelić
Što je njima odlučeno?	Italiji su prepušteni dijelovi Dalmacije sa Splitom i Šibenikom, najveći dio dalmatinskih otoka, Sušak i dijelovi Hrvatskog primorja.
U kakvim su odnosima bile Kraljevina Italija i NDH nakon potpisivanja?	Odnosi između Italije i NDH su se uvelike pogoršali
Što se događa s Rimskim ugovorima nakon kapitulacije Italije?	NDH je poništila Rimske ugovore i proglasila vraćanje izgubljenih obalnih krajeva u svoj sastav.

9.

Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaje upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

2. početak Travanjskog rata4. Rimski ugovori1. pristupanje Jugoslavije Trojnom paktu3. uspostava NDH

Partizanski pokret

1.

Navedi dva događaja koja su se zbila 22. lipnja 1941.

1. Njemačka napala Sovjetski Savez.

2. Skupina hrvatskih komunista iz Siska osnovala je prvi partizanski odred.

2.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Koji praznik u Republici Hrvatskoj obilježavamo 22. lipnja?

Obilježavamo Dan antifašističke borbe.

Objasni zašto. Zato što je tada osnovan prvi partizanski odred.

3.

Sljedeće tvrdnje odnose se na Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ). Zaokruži slovo ispred netočne tvrdnje.

a) AVNOJ je organiziran kao predstavničko tijelo Narodnooslobodilačkog pokreta.

b) Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije (NKOJ) izvršno je tijelo AVNOJ-a.

☒ c) Na čelu AVNOJ-a bio je književnik Vladimir Nazor.

d) AVNOJ su uspostavili komunisti krajem 1942.

4.

Zaokruži slovo ispred netočne tvrdnje.

U pregovorima Tito – Šubašić 1944. dogovoreno je da će kraljevska vlada:

a) priznati odluke AVNOJ-a o uređenju Jugoslavije kao zajednice ravnopravnih naroda

b) priznati partizanski pokret

c) prestati podržavati Mihailovića i četnike

☒ d) priznati odluke AVNOJ-a o uređenju Jugoslavije kao monarhije.

Riješi križaljku. U rješenju ćeš dobiti naziv vrhovnog predstavničkog tijela Narodnooslobodilačkog pokreta u Hrvatskoj. Koristi se i prethodnim znanjima te znanjima iz opće kulture.

1. Književnik Vladimir
2. Ban Banovine Hrvatske Ivan
3. Vrhovno predstavništvo Narodnooslobodilačkog pokreta.
4. Osnivač partizanskog pokreta Vlado Capo.
5. Predsjednik Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije Božidar
6. Kratica za Nezavisnu Državu Hrvatsku.

1.	N	A	Z	O	R	
2.	Š	U	B	A	Š	Ć
3.		A	V	N	O	J
4.	J	A	N	I	Ć	
5.	M	A	G	O	V	A
6.	N	D	H			

Rješenje: ZAVNOH

Navedi odluku koju donosi to predstavničko tijelo.

Nakon kapitulacije Italije u rujnu 1943., ZAVNOH je donio odluku o priključenju Istre, Rijeke, Zadra i svih drugih krajeva na Jadranu u sastav Hrvatske, odnosno Jugoslavije.

Dopuni rečenice.

Predsjednik Privremene vlade Demokratske Federativne Jugoslavije bio je Josip Broz Tito

(upisati ime i prezime osobe).

Ministar vanjskih poslova u vladi Demokratske Federativne Jugoslavije bio je Ivan Šubašić

(upisati ime i prezime osobe).

7.

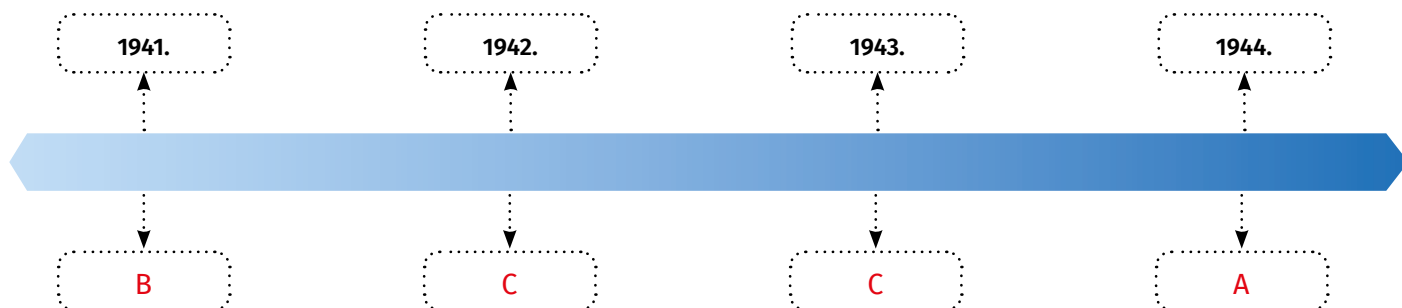
Poredaj kronološki sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A sastanak Tito – Šubašić na Visu

C osnovan AVNOJ

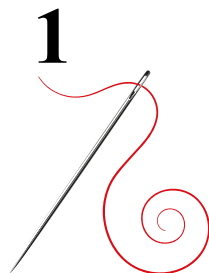
B osnovan Sisački partizanski odred

D osnovan ZAVNOH

8.

Riješi rebus.

1, 2, 3

Rješenje: BOŽIDAR MAGOVAC

Koju je funkciju obnašala osoba iz rješenja?

Obnašao je funkciju potpredsjednik Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije.

Opiši kakva je bila njegova sudbina. Objasni zašto.

Komunisti nisu željeli da im HSS bude ravnopravni partner u oslobodilačkom pokretu. Tako je i

sam Magovac, kada je došao u sukob s vodstvom Komunističke partije, dao ostavku na svoj položaj

nakon čega je bio pritvoren, a poslije rata čak i osuđen na zatvorsku kaznu.

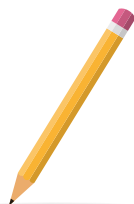
7. RASNI, VJERSKI, NACIONALNI, POLITIČKI I IDEOLOŠKI PROGONI I STRADANJA. HOLOKAUST I DRUGI ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI

Holokaust

1.

Riješi rebus.

1, 2, 3, 5

”

”

Rješenje: HOLOKAUST

Objasni značenje tog pojma. Genocid kojega je Hitlerova Njemačka sa svojim saveznicima počinila nad europskim Židovima zove se holokaust, što dolazi od grčke riječi „olokauston“ i znači „potpuno uništenje“.

2.

Dopuni rečenicu.

Za holokaust se koristi i izraz iz hebrejskog jezika „Shoah“ (šoa),
što znači katastrofa.

3.

Objasni pojmove.

genocid Genocid se definira se kao namjera potpunog ili djelomičnog uništenja određene nacionalne, rasne ili vjerske skupine.

koncentracijski logor Genocid se definira se kao namjera potpunog ili djelomičnog uništenja određene nacionalne, rasne ili vjerske skupine.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni što su nacisti željeli postići *konačnim rješenjem židovskog pitanja*.

Konačnim rješenjem židovskog pitanja željeli su postići istrjebljenje svih Židova u područjima koja su bila pod vlašću ili utjecajem nacističke Njemačke.

Kada je i gdje donesena takva odluka?

Takva odluka donesena je u siječnju 1942. u berlinskom predgrađu Wannsee.

Navedi zaključke tog sastanka.

Zaključci tog sastanka su bili da bi svi Židovi iz Njemačke i drugih europskih država pod njemačkim nadzorom trebali biti deportirani na područje okupirane Poljske.

Zaokruži točan odgovor.

Prvi koncentracijski logor koji su Nijemci osnovali 1933. bio je:

- a) Treblinka
- ☒ b) Dachau
- c) Auschwitz
- d) Belzec.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Nijemci su upotrebljavali plinske komore u nekim koncentracijskim logorima. ☒ DA ☐ NE

Nacistički koncentracijski logori bili su najbrojniji na području okupirane Francuske. DA ☒ NE

Nacistički koncentracijski logori bili su najbrojniji na području okupirane Poljske.

Osim Židova u logorima su stradavali i Romi. ☒ DA ☐ NE

Ulaz u koji logor prikazuje fotografija? Fotografija prikazuje ulaz u logor Auschwitz.

Koji je narod najviše stradao u tom logoru? U tom logoru najviše su stradali Židovi.

U kojoj se državi nalazi spomenuti logor? Logor se nalazi u Poljskoj.

Kakve su bile sudbine ljudi zatvorenih u tom logoru?

Dio zatvorenih je ubijen u plinskim komorama, dio logoraša je korišten kao ropska radna snaga u obližnjim industrijskim pogonima, a mnogi od njih umirali su zbog gladi i izuzetno loših uvjeta života u logorima.

Koji su razlozi njihova odvođenja u logor?

Odvođeni su u logor samo zato što su bili Židovi.

Što obilježavamo 27. siječnja? Zašto baš tog datuma? 27. siječnja obilježavamo Dan sjećanja na žrtve holokausta. Taj datum obilježavamo kao Dan sjećanja na žrtve holokausta zato što su tog datuma sovjetski vojnici oslobodili zatvorenike u logoru u Auschwitzu.

Navedi tri najzloglasnija nacistička logora.

1. Auschwitz
2. Treblinka
3. Belzec

Rasni, vjerski, nacionalni i ideološki progoni i zločini

1.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni zašto su ustaše poduzimali niz oštih mjera protiv Srba.

Poduzimali su niz oštih mjera zato što su Ustaše Srbe smatrali glavnim protivnicima hrvatskog naroda.

Navedi barem dvije mjere koje su ustaše poduzimali protiv Srba.

Ukinut je naziv srpska pravoslavna vjera, a Srbi su nazivani grkoistočnjacima, dio Srba iseljen je u Srbiju, a mnogi su ubijeni u progonima koji su uslijedili.

Pod kojom su optužbom Srbi odvođeni u logore?

Bili su osumnjičeni za komunizam.

2.

Zakruži slovo ispred netočne tvrdnje.

a) Židovi i Romi u NDH bili su obuhvaćeni rasnim zakonima.

b) Židovima je oduzeta imovina koja je prešla u državno vlasništvo.

c) Od 1941. djelovao je sabirni logor u Jasenovcu.

☒ d) U Jasenovcu je bio zatočen i Stjepan Radić, predsjednik HSS-a.

3.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Gdje se nalazi ovaj spomenik? Spomenik se nalazi u Jasenovcu.

Kakav je njegov oblik? Spomenik je izrađen u obliku cvijeta.

Tko je autor spomenika? Autor spomenika je Bogdan Bogdanović.

Objasni zašto je spomenik podignut na tom mjestu.

Zato što se na tom mjestu nalazio najveći logor u NDH, Jasenovac, u kojem je je stradao veliki broj

Srba, Židova, Roma i svih onih koji se nisu slagali s režimom NDH. U spomen na sve ljude koji su

izgubili svoj život na tom mjestu podignut je spomenik.

Promotri fotografije i odgovori na pitanja.

Opiši vanjski izgled logora u Staroj Gradiški (**fotografija lijevo**).

Individualni odgovor.

Što po tome možeš zaključiti o uvjetima u logoru i odnosu prema zatvorenicima?

Individualni odgovor.

Navedi logore na području NDH za koje znaš da su postojali.

Individualni odgovor.

Koga su sve vlasti NDH zatvarale u logore?

Vlasti NDH u logore su zatvarali Židovi, Srbi, Romi i svi oni koji su se protivili politici ustaškog režima, a među njima je bilo i Hrvata.

Opiši kakvi su bili uvjeti u logorima u NDH.

Uvjeti života u logorima u NDH bili su izuzetno teški. U logorima je bila slaba prehrana i slaba zdravstvena skrb za zatvorenike, a zatvorenici su često bili izloženi i maltretiranjima.

Objasni što prikazuje desna fotografija.

Na fotografiji je prikazana Davidova zvijezda, JUDE oznaka koju su svi Židovi u NDH morali nositi istaknutu na odjeći.

5. Pročitaj povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Pismo Katarine Dorčić, Logor Stara Gradiška, 1942. – 1944., avers pisma

Dragi roditelji! Baš se sada spremam za poljski rad. (...) Možete si zamisliti kako mi je ako ste čuli o Jasenovcu i što se tamo događalo. Strašno mi je, ali sam se sa svim pomirila, pa i s onim najgorim (...) i pokušavam se [oprostiti?] od svega. Najteže mi je kad pomislim na Vas i da bi Vas mogla zauvijek izgubiti. Možda neće biti tako strašno, a možda hoće. Primila sam danas Vaš paket i pišete mi da ćete mi za Duhove još jedanput pisati. Drago mi je da brinete, ali ja već onda neću biti tu. Šaljite mi (...) na Upraviteljstvo logora Jasenovac. Javila se budem od onud. (...) Tebe majko jako jako žalim jer znam koliko trpiš ne samo zbog mene nego i zbog tih prilika i onih farizeja doma. Tako bih te rado (...) vidjela i bila bih ti tako dobra, jer život me puno čemu naučio. (...) Kad izađem bude već sigurno sloboda, (...) nećeš trebati bojati se za mene i neće doći do sukoba kao što je znalo nekada doći.

Kad pišete, pišite o familijarnim stvarima, jer da i nađu ne bi bilo strašno. Nemojte žaliti za paketima koje neću primiti. (...) Ne žalite za stvarima, nego samo za ljudima koji bi svi htjeli živjeti a ne daju im. (...)

Maja Kućan, „Jedino moje i ostali!“ Pisma iz logora, Spomen-područje Jasenovac, 2010., 78.

Gdje se nalazi Katarina dok piše pismo?

U vrijeme dok piše pismo Katarina se nalazi u logoru.

Kako se osjeća zbog toga? Što joj je najteže?

Katarina se osjećala strašno. Najteže joj je bilo kada je pomislila na obitelj i da bi ju mogla zauvijek izgubiti.

Što Katarina želi poručiti posljednjom rečenicom svoga pisma?

Da se majka ne treba bojati za nju i da kada izađe neće dolaziti u sukob s majkom kao prije.

Što misliš, je li mogla u pismu otvoreno pisati što joj se događa? Objasni.

Nije mogla otvoreno pisati jer su pisma bila otvarana.

Riješi križaljku.

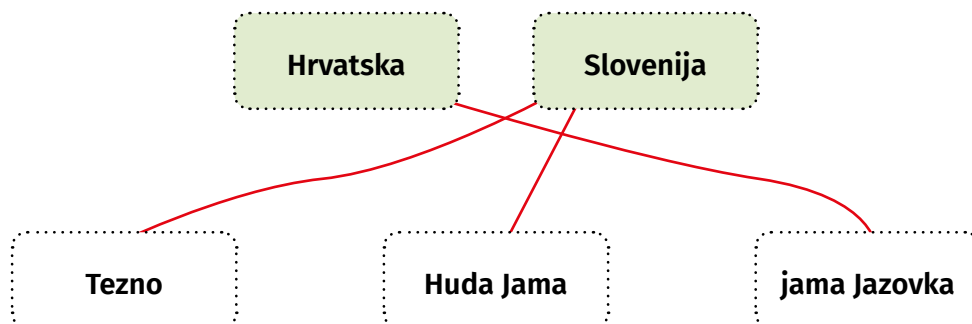
1. Naziv za genocid nad Židovima tijekom Drugog svjetskog rata.
2. Članovi partizanskog pokreta.
3. Ime književnika Nazora.
4. Morali su nositi slovo „Ž” na žutoj podlozi.
5. Kratica za Nezavisnu Državu Hrvatsku.
6. Zapovjednik četničkog pokreta Dragoljub Draža
7. Poglavnik NDH Ante
8. Mjesto u Austriji kod kojeg su se vojska i civili iz NDH predali Britancima.
9. Josip Broz

1.	H	O	L	O	K	A	U	S	T	
	2.	P	A	R	T	I	Z	A	N	I
3.	V	L	A	D	I	M	I	R		
		4.	Ž	I	D	O	V	I		
		5.	N	D	H					
6.	M	I	H	A	I	L	O	V	I	Ć
		7.	P	A	V	E	L	I	Ć	
8.	B	L	E	I	B	U	R	G		
		9.	T	I	T	O				

Rješenje: Križni put

O zločinima nad domobranima, ustašama i civilima svjedoče brojne masovne grobnice. Poveži državu i mjesto masovne grobnice.

8. ZNANOST I TEHNOLOGIJA U VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA

1.

Opiši njemačka raketna istraživanja.

2.

Dopuni sljedeće rečenice.

Prve poznate šifre pomoću kojih se nastojala uspostaviti sigurna komunikacija potječu iz drevnog Babilona.

Godine 1944. počeli su na London i neke druge ciljeve padati njemački V2 projektili (njem. Vergeltungswaffe = osvetničko oružje) projektili (upisati vrstu projektila).

Razvojem tehnologije pojavili su se složeni i napredni strojevi za šifriranje poput Enigme 1923. godine.

3.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

SIGABA

Enigma

Colossus

Colossus služi za dešifriranje, a ostala dva su kriptografski strojevi za kreiranje šifriranih poruka.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Radarska tehnologija najprije se razvila u Velikoj Britaniji. ☒ DA ☐ NE

Razvoj raketa započeo je u međuratnom razdoblju. ☒ DA ☐ NE

Godine 1944. počeli su na London i neke druge ciljeve padati njemački V-3 projektili. DA ☒ NE

Godine 1944. počeli su na London i neke druge ciljeve padati njemački V2 projektili.

Zaokruži slova ispred osobitosti koje opisuju prvu nuklearnu eksploziju u povijesti izazvanu djelovanjem čovjeka (četiri su točna odgovora).

- ☒ a) srpanj 1945.
- ☒ b) 16 000 tona TNT-a
- ☒ c) Novi Meksiko
- d) rujan 1946.
- ☒ e) tristotinjak ljudi
- f) Novi Zeland
- g) 3000 ljudi

Navedi dvojicu znanstvenika koji su američkom predsjedniku Rooseveltu predložili da SAD proizvede nuklearno oružje prije Nijemaca.

1. Leo Szilard
2. Albert Einstein

Zaokruži slovo ispred znanstvenika koji je stajao na čelu projekta *Manhattan*.

☒ a) Julius Robert Oppenheimer	c) Ernest Rutherford
b) Henry Wimperis	d) Franklin D. Roosevelt

8. Crveno zaokruži zemlju koja je u Drugom svjetskom ratu proizvodila najkvalitetnije tenkove, a plavo zaokruži zemlju čiji su tenkovi u istom razdoblju bili najslabije kvalitete.

- a) Velika Britanija
- b) SAD
- ☒ c) Japan
- d) Francuska
- ☐ e) Njemačka
- f) SSSR

9. Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 4.

- 3. američke vlasti pokrenule tajni projekt *Manhattan*
- 1. Ernest Rutherford dokazao da se cijepanjem atoma mogu osloboditi ogromne količine energije
- 4. Werner von Braun postao direktor istraživanja u Vojnom centru za navođene projekte u Alabami
- 2. njemački neuspjeh u Bitki za Britaniju

III. SVIJET I HRVATSKA U HLADNOM RATU

9. BLOKOVSKA PODJELA SVIJETA I HLADNI RAT. HRVATSKA U DRUGOJ JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI

Svijet po završetku Drugog svjetskog rata

1.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Istraži kako se zove organizacija čija je zastava prikazana na ilustraciji.

Znak na ilustraciji je znak Organizacije ujedinjenih naroda.

Kada je utemeljena ta organizacija?

Organizacija ujedinjenih naroda utemeljena je 26. lipnja 1945.

Koji je grad središte te organizacije? Sjedište organizacije UN-a je u New Yorku.

Navedi tri glavna cilja te organizacije.

1. Ravnopravnost svih država članica.
2. Rad na mirnom rješavanju međunarodnih sporova.
3. Nekorištenje sile u međunarodnim odnosima.

2.

Zaokruži među sljedećim državama one koje su dobile stalno mjesto u Vijeću sigurnosti OUN-a (pet je točnih odgovora).

SAD

Njemačka

Francuska

Japan

Kina

Velika Britanija

Indija

Sovjetski Savez

3.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE.
Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Članice Vijeća sigurnosti imaju pravo veta. ~~DA~~ NE

Berlin je nakon rata podijeljen na tri zone. DA ~~NE~~

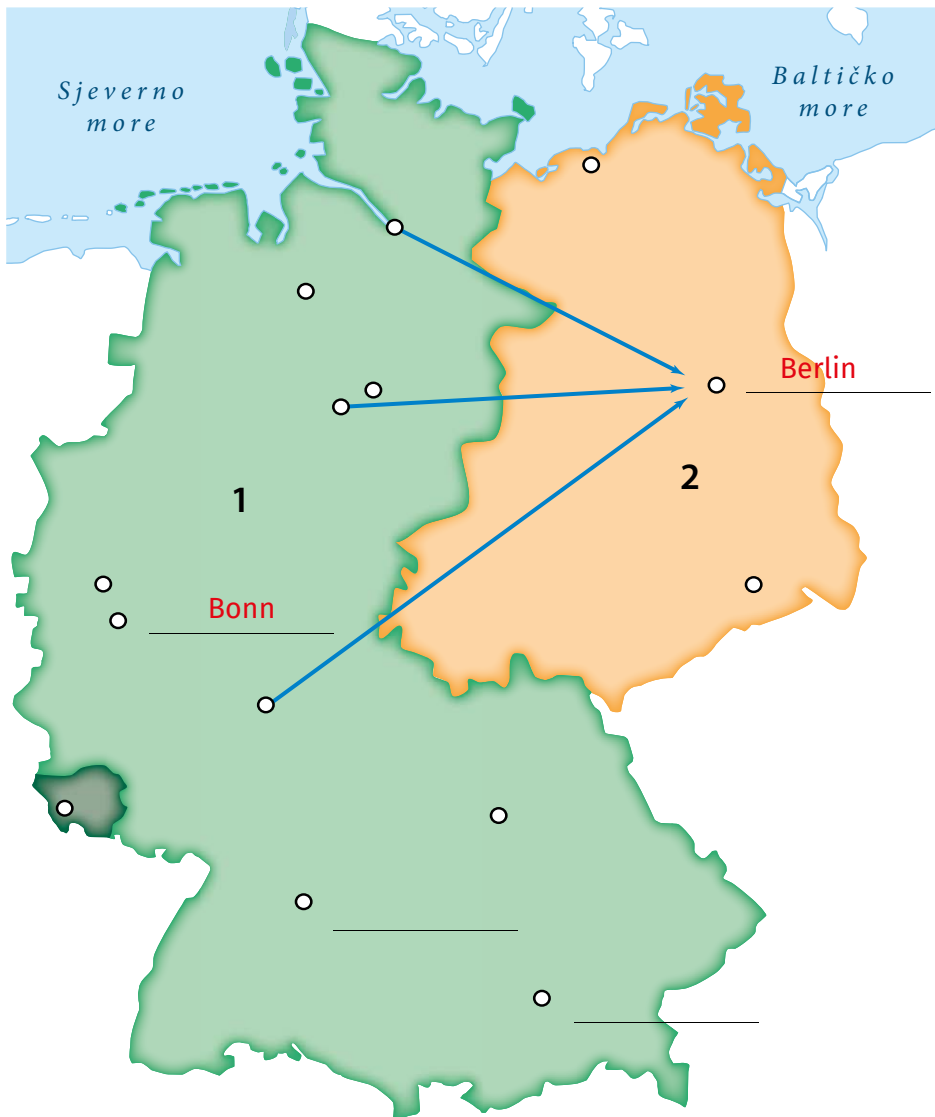
Berlin je nakon rata podijeljen na četiri zone.

Sovjeti su svoju prvu atomsku bombu razvili tek 1961. DA ~~NE~~

Sovjeti su svoju prvu atomsku bombu razvili 1949.

4.

Sljedeće zadatke riješi pomoću zemljovida.

Napiši ime države označene brojem 1.

Savezna Republika Njemačka.

Navedi od kojih je zona nastala ta država.

Nastala je od američke, britanske i francuske zone.

Na odgovarajuću crtu na zemljovidu upiši glavni grad te države.

Napiši ime države označene brojem 2.

Njemačka Demokratska Republika.

Navedi od koje je zona nastala ta država.

Nastala je od sovjetske zone.

Na odgovarajuću crtu na zemljovidu upiši glavni grad te države.

5.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Tko je izrekao rečenicu: „I stoga, kao slobodan čovjek, ponosim se riječima *Ich bin ein Berliner*.“?

Tu rečenicu je izrekao američki predsjednik John F. Kennedy.

Kojim je povodom i gdje izrečena ta rečenica?

Ta rečenica je izrečena sredinom 1963. kada je posjetio Zapadni Berlin i održao govor u kojem je osudio podizanje Berlinskog zida.

6.

Objasni pojam *hladni rat*.

Pod pojmom hladni rat podrazumijevalo se stanje u kojem su odnosi između suprotstavljenih strana bili zahlađeni i neprijateljski no bez izbijanja otvorenog ratnog sukoba.

7.

Navedi dvije glavne značajke *hladnog rata*.

1. Utrka u naoružanju između Amerikanaca i Sovjeta.

2. Razvijanje oružja masovnog uništenja.

8.

Analiziraj dva vojno-politička saveza osnovana nakon Drugog svjetskog rata tako da popuniš sljedeću tablicu.

naziv vojno-političkog saveza	NATO (North Atlantic Treaty Organization)	Varšavski ugovor
godina osnivanja	1949.	1955.
država koja se nalazi na čelu saveza	SAD	Sovjetski Savez
razlog osnivanja vojno-političkog saveza	Kako bi zaštitili svoje interese i spriječili širenje komunizma.	Kako bi zaštitili svoje interese i spriječili uništenje komunizma od strane zapadnih saveznika.

9.

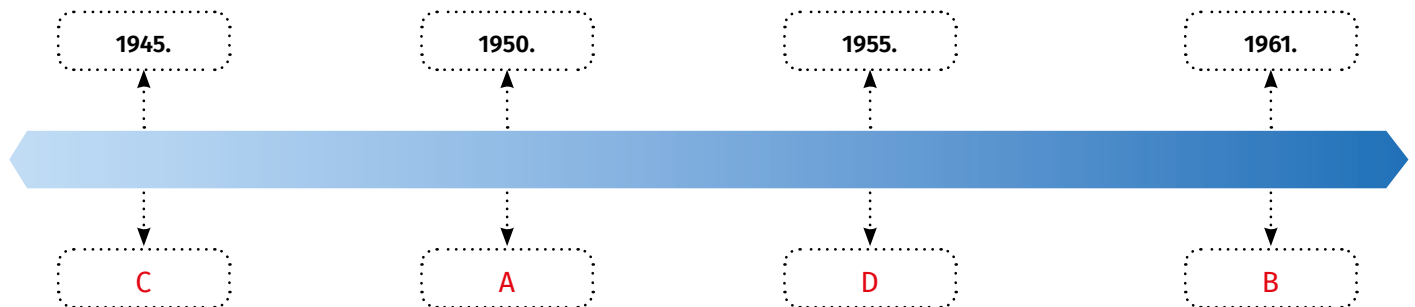
Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A Korejski rat

C osnovan OUN

B Kubanska kriza

D Vijetnamski rat

10.

Zaokruži točan odgovor.

Tko je 1961. godine iskrcavanjem u Zaljevu svinja pokušao zbaciti Castra s vlasti?

Francuzi

Sovjeti

Amerikanci

Nijemci

11.

Poveži državnike iz lijevog stupca s državama iz desnog stupca. Koristi različite boje.

Fidel Castro

Sovjetski Savez

Nikita Hruščov

Kuba

J. F. Kennedy

SAD

12.

Sljedeće zadatke riješi na zemljovidu.

Zeleno oboji države u sastavu NATO saveza.

Crveno oboji države u sastavu Varšavskog ugovora.

Vodoravnim crtama označi državu koja je bila na čelu Varšavskog ugovora.

13.

Objasni kako je Kubanska kriza mogla dovesti do atomskog sukoba između dviju velikih sila.

Opasnost da se hladni rat ipak pretvori u otvoreni sukob i atomski rat pojavila se 1961. izbijanjem Kubanske krize. Vlast u toj otočnoj državi preuzeo prokomunistički revolucionarni pokret, Amerikanci su odlučili intervenirati i zbaciti ih. Njihov pokušaj iskrcavanja u Zaljevu svinja početkom 1961. završio je potpunim neuspjehom i okretanjem Castra Sovjetskom Savezu. Sovjeti su na Kubi razmjestili svoje raketne projekte s atomskim bojovnim glavama, kojima su mogli gađati veliki dio teritorija SAD-a. SAD traži uklanjanje te je u tom trenutku prijetila je opasnost općeg atomskog sukoba između dviju velikih sila.

Hrvatska u socijalističkoj Jugoslaviji

Sljedeće zadatke riješi na slijepom zemljovidu.

Upiši imena republika i pokrajina od kojih se sastojala Druga Jugoslavija na odgovarajuće crte na zemljovidu.

Upiši u okvire na zemljovidu odgovarajuće brojeve koji se nalaze uz glavne gradove jugoslavenskih republika i pokrajina:

Sarajevo (1), Beograd (2), Zagreb (3), Skopje (4), Ljubljana (5), Titograd (6), Novi Sad (7), Priština (8).

Označi kosim crtama dvije autonomne pokrajine koje su bile u sastavu Druge Jugoslavije.

2.

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Razgraničenje između Jugoslavije i Italije riješeno je 1975. potpisivanjem:

- a) Beogradskog sporazuma **c) Osimskog sporazuma**
 b) Rimskog sporazuma d) Versajskog ugovora.

3.

Narodna Republika Hrvatska u sastavu FNRJ bila je uređena kao republika.

Koja su bila njezina tri tijela vlasti?

1. **Sabor**
 2. **Vlada**
 3. **narodni odbori**

4.

Navedi četiri obilježja komunističke vlasti u Jugoslaviji nakon Drugog svjetskog rata.

1. **jednopartijski sustav**
 2. **socijalističko državno uređenje**
 3. **kult ličnosti Josipa Broza Tita**
 4. **zabrana iskazivanja drugačijeg mišljenja, progoni političkih protivnika i neistomišljenika, ukinuta sloboda tiska, namješteni sudski procesi**

5.

Promotri sliku i odgovori na pitanja. Koristi i prethodna znanja.

Tko je osoba prikazana na fotografiji?

Osoba prikazana na fotografiji je Josip Broz Tito.

Zašto uz prikazanu osobu vežemo pojam *kult ličnosti*? Objasni.

**Bio je državni vođa kojemu se slijepo vjerovalo, utjecao je na
 sva zbivanja u zemlji, državni dužnosnici postavljeni su prema
 njegovim odlukama i preporukama, u njegovu su čast organizirane
 posebne svečanosti na kojima se veličala njegova osoba.**

6.

Navedi tri primjera kršenja ljudskih sloboda u FNRJ.

1. zatvaranje i progon neistomišljenika

2. ukinuta sloboda tiska

3. namješteni sudski procesi

7.

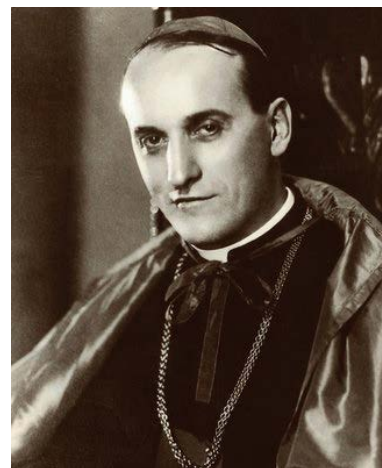
Promotri sliku i odgovori na pitanja.

Koja je osoba prikazana na fotografiji?

Osoba prikazana na fotografiji je Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac

Za što su komunisti optužili tu osobu?

Komunisti su Alojzija Stepinca optužili da je podržavao ustaški režim i da je nakon rata djelovao protiv komunističkih vlasti.

Promisli zašto su komunisti djelovali protiv Katoličke Crkve, ali i ostalih vjerskih zajednica.

Individualni odgovor.

8.

Navedi jedan uzrok i jednu posljedicu sukoba Tita i Staljina.

uzrok: Jugoslavija nije pristupila istočnom socijalističkom bloku na čelu sa SSSR-om

posljedica: obračun Komunističke partije Jugoslavije s onima koji su u Jugoslaviji podržavali Staljina (ostali mogući odgovori: izolacija Jugoslavije od strane zemalja istočnog bloka, približavanje Jugoslavije Zapadu)

Hrvatsko proljeće

1. Koje je novo ime države nakon donošenja ustava 1963.?

Novo ime države je Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija.

2. Navedi tri promjene u Jugoslaviji nakon ustava iz 1963. godine.

1. gospodarska reforma
2. liberalizacija društva
3. zapošljavanje u inozemstvu

3. Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni pojam *gastarbajteri*.

Pojam *gastarbajteri* odnosi se na Hrvate koji su tijekom SFRJ odlazili na privremeni rad u SR Njemačku.

Kako su *gastarbajteri* utjecali na jugoslavenstvo gospodarstvo?

Na Jugoslavenstvo gospodarstvo utjecali su tako što su zarađeni novac slali svojim obiteljima čime su pripomogli razvoju jugoslavenstvo gospodarstva.

4. Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Objava kojega dokumenta je prikazana na fotografiji?

Prikazani dokument je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

Koje je godine i u kojem časopisu objavljen taj dokument?

Dokument je objavljen 1967. u časopisu Telegram.

Navedi dva zahtjeva koja traže potpisnici dokumenta.

1. ukidanje povlaštenog položaja srpskog jezika
2. uvođenje hrvatskog jezika u državnu upravu i vojsku (drugi mogući odgovori: ravnopravnost hrvatskog, srpskog, makedonskog i slovenskog jezika; da se svaki jezik naziva svojim imenom)

Što se dogodilo s potpisnicima tog dokumenta? potpisnici toga dokumenta našli su se pod udarom jugoslavenskih vlasti, a mnogi su od njih završili u zatvoru

5.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Navedi dvoje vodećih hrvatskih komunističkih dužnosnika na početku 1970-ih godina.

1. Savka Dabčević-Kučar
2. Miko Tripalo

Na čelu koje su se organizacije nalazile te osobe?

Te su se osobe nalazile na čelu Saveza komunista Hrvatske.

Navedi tri zahtjeva kojima su te osobe željele promjene u sklopu Jugoslavije.

1. veća gospodarska neovisnost Hrvatske
2. pravo na hrvatsku kulturu
3. jezična posebnost u okviru SFRJ

Kako se zove pokret u Hrvatskoj koji je proizišao iz tih zahtjeva?

Pokret koji je proizašao iz tih zahtjeva naziva se hrvatsko proljeće.

Navedi tri ishodišta tog pokreta.

1. vodstvo Saveza komunista Hrvatske (Savka Dabčević-Kučar i Miko Tripalo)
2. Matica hrvatska
3. oko 2000 ljudi osuđeno na zatvor

Navedi tri posljedice tog pokreta.

1. smijenjeni svi istaknuti proljećari zajedno sa Savkom Dabčević Kučar i Mikom Tripalom
2. zabranjen rad Matice hrvatske
3. oko 2000 ljudi osuđeno na zatvor

Dugogodišnji najbliži suradnici tri su me puna dana zapljuskivali lažima, uvrjedama i bezočnim napadima u prosincu 1971. (...) Oduzeta mi je profesura na sveučilištu. Ne za godinu, dvije, tri – zauvijek. (...) Moja 21-godišnja sveučilišna karijera (i dvije nagrade za znanstveni rad) prebrisana je kao spužvom... Mogla sam, istina, tjerati mak na konac. Tražiti izjašnjavanje na fakultetu. Gledati kako moje kolege zbog toga izbacuju s posla (ako su poštene i hrabre) ili pak – kako se brukaju ljudski i glasaju protiv mene da bi sačuvali i ono malo gole egzistencije. (...) Ne samo da nisam mogla obavljati svoje zanimanje sveučilišnog profesora, nego ni baviti se gospodarskom znanosti i strukom. (...) U 48. godini prekinut je svaki moj stručni (i znanstveni) rad... (...) Na moje stručne tekstove potpisana su tuđa imena. (...) Pobrisane su moje fotografije, skidane s filmskih i TV vrpca. (...) Iako sam govorila pet stranih jezika, imala magisterij i doktorat, nisam više imala nikakve mogućnosti dodatne zarade. Moje knjige bile su povučene iz sveučilišne uporabe. (...) Moj muž, inž. Ante Kučar zapravo je zbog mene istjeran iz poduzeća i jedva našao posao kao tobožnji savjetnik. (...) Moj telefon, moja kuća, moja obitelj, bili smo pod stalnom paskom. Na ljetovanju s obitelji ometali su me sitni mjesni žbirovi. Moje prijatelje ponekad je pozivala i zlostavljala Služba unutrašnjih poslova.

Savka Dabčević-Kučar, '71: hrvatski snovi i stvarnost knj. 1 (Zagreb: Interpublic, 1997., 67-68.)

Tko je jedna od vođa hrvatskog proljeća, ujedno i autorica ovih riječi?

oko 2000 ljudi osuđeno na zatvor

Što se dogodilo s njezinom karijerom sveučilišne profesorice nakon sloma hrvatskog proljeća?

Prekinuta je njezina karijera sveučilišne profesorice – zabranjen joj je rad na fakultetu.

Kako su se prema njoj odnosili kolege s fakulteta?

Kolege koji su ju podržavali su također dobili otkaz, a neki su joj javno okrenuli leđa.

Kako se slom hrvatskog proljeća odrazio na njezinu stručnu i znanstvenu karijeru i izdavanje knjiga?

Prekinut je sav njezin stručni i znanstveni rad – na njezine su radove potpisane druge osobe; njezino ime i fotografije izbačene su sa svih radova i filmskih i TV vrpca, sve njezine knjige i stručni radovi povučeni su iz sveučilišne upotrebe.

Kojim je postupcima ometan njezin svakodnevni život, pa i život njezine obitelji i najbližih prijatelja?

Njezin je suprug dobio otkaz na svom dotadašnjem radnom mjestu; kuća i telefon bili su neprestano nadzirani, Služba unutarnjih poslova nadzirala ju je i na ljetovanju s obitelji, a nadzirali su i zlostavljali i njezine prijatelje.

Što misliš o takvim postupcima komunističkih vlasti nakon sloma hrvatskog proljeća?

Individualni odgovor učenika.

10. GOSPODARSKE RAZLIKE I POSLJEDICE BLOKOVSKI PODIJELJENOG SVIJETA

Društveni, gospodarski i politički razvoj Istoka i Zapada

1.

Razvrstaj navedene pojmove na odgovarajuće mjesto u tablici.

demokracija, višestranački parlamentarni sustav, plansko gospodarstvo, progon političkih protivnika, sloboda govora i mišljenja, socijalistički društveni odnosi, državno vlasništvo, jednopartijski sustav, tržišno gospodarstvo, komunizam, privatno vlasništvo, izražavanje različitih političkih stavova

istočni blok	zapadni blok
plansko gospodarstvo	demokracija
progon političkih protivnika	višestranački parlamentarni sustav
socijalistički društveni odnosi	sloboda govora i mišljenja
državno vlasništvo	privatno vlasništvo
jednopartijski sustav	tržišno gospodarstvo
komunizam	izražavanje različitih političkih stavova

2.

Navedi države u kojima se nakon Drugog svjetskog rata uvodi komunistička vlast.

Komunistička vlast nakon Drugog svjetskog rata uvodi se u Poljsku, Čehoslovačku, Mađarsku, Rumunjsku i Bugarsku.

3. Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

U Francuskoj i Italiji djelovale su snažne komunističke partije. ~~DA~~ NE

Gospodarstvo u komunističkim zemljama temeljilo se na privatnom vlasništvu. DA ~~NE~~

Gospodarstvo u komunističkim zemljama temeljilo se na državnom vlasništvu.

SAD nakon Drugog svjetskog rata pruža gospodarsku pomoć za obnovu Europe. ~~DA~~ NE

4. Objasni politički razlog Marshallova plana.

Politički razlog Marshallova plana zapadnoj Europi je suzbijanje utjecaja ili moguće jačanje komunizma u Europi.

5. Usporedi jednostranački i višestranački politički sustav.

jednostranački sustav	višestranački sustav
- jedina dozvoljena politička opcija bila vladajuća komunistička stranka. - drugim političkim strankama bilo je zabranjeno djelovanje - svaki oblik oporbe bio suzbijan - politički protivnici bili su izloženi progonima	- građani na izborima mogli birati između političkih stranaka različitih ideoloških opredjeljenja - sloboda govora i mišljenja - izražavanje različitih političkih i svjetonazorskih stavova

Pročitaj povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Američki državni tajnik George Marshall naveo je sredinom 1947. glede potrebe američke pomoći ratom razorenoj Europi:

Pravo stanje stvari je takvo da potrebe Europe za hranom i osnovnim proizvodima iz inozemstva – prije svega iz Amerike – za sljedeće tri ili četiri godine toliko nadilaze sadašnje platne mogućnosti da će se, bez znatne pomoći sa strane, uskoro naći pred vrlo velikim gospodarskim, društvenim i političkim teškoćama. (...) Zbog obeshrabrujućeg učinka koje takvo stanje ima na svijet u cjelini te mogućih teškoća, koje sam već spomenuo, a koje nastaju kao posljedica osjećaja beznađa i očaja među ljudima, uloga Sjedinjenih Država u tome trebala bi biti svima jasna. Logično je da bi Amerika trebala učiniti sve što može da pomogne u ponovnom uspostavljanju normalnih i zdravih gospodarskih prilika u svijetu, jer bez toga nema ni političke stabilnosti ni trajnoga mira.

Glasoviti govori, odabrao Ivan Zadro (Zagreb: Naklada Zadro, 1999., 274.)

Opiši o kakvom stanju u Europi govori George Marshall.

George Marshall govori o potrebi Europe za hranom i osnovnim proizvodima za iduće tri do četiri godine.

Promisli zašto Marshalla brine gospodarsko stanje u Europi.

Individualni odgovor.

Što bi, prema njemu, SAD trebao učiniti? Zašto?

Prema njemu SAD bi trebale učiniti sve što može da pomogne u ponovnom uspostavljanju normalnih i zdravih gospodarskih prilika u svijetu, jer bez toga nema ni političke stabilnosti ni trajnoga mira.

11. HRVATSKA U PRVOJ I DRUGOJ JUGOSLAVENSKOJ DRŽAVI – GOSPODARSKI RAZVOJ

Od kapitalizma do radničkog samoupravljanja

1. Odgovori na pitanja.

Koje su dvije zemlje bile gospodarski najrazvijenije u Prvoj Jugoslaviji?

Hrvatska i Slovenija bile su gospodarski najrazvijenije u Prvoj Jugoslaviji.

Kako se zove oblik gospodarstva koji je uveden u Jugoslaviji nakon Drugog svjetskog rata?

Taj se oblik gospodarstva naziva plansko gospodarstvo.

U koja su područja Jugoslavije planski naseljavani ljudi iz siromašnijih krajeva?

Ljudi iz siromašnijih krajeva Jugoslavije planski su naseljavani u Slavoniju i Vojvodinu, na imanja protjeranih Nijemaca.

Kako nazivamo taj proces preseljenja?

Taj proces preseljenja nazivamo kolonizacija.

2. Napiši tri obilježja jugoslavenskog gospodarstva u FNRJ.

1. državno vlasništvo

2. plansko gospodarstvo

3. radničko samoupravljanje

3. Objasni kako je u Jugoslaviji provedena agrarna reforma nakon Drugog svjetskog rata.

Privatnim vlasnicima koji su imali preko 10 ha zemlje, zemlja je oduzimana bez naknade i pretvarana u državna poljoprivredna dobra, a dio te zemlje podijeljen je siromašnim seljacima. Seljake se pokušalo prisiliti da se udruže u seljačke radne zadruge u kojima bi dio prihoda i zarade ostavljali tim zadrugama kao opće dobro. Ljudi iz siromašnijih krajeva Jugoslavije preseljavani su u Slavoniju i Vojvodinu na imanja protjeranih Nijemaca.

4.

Upiši traženi pojam ili objašnjenje pojma u prazna mjesta u tablici.

kolektivizacija	prisilno udruživanje seljaka u seljačke zadruge
nacionalizacija	prisilno oduzimanje imovine u korist države
plansko gospodarstvo	oblik gospodarstva kojim upravlja država i ona donosi sve odluke
radničko samoupravljanje	oblik radničkog upravljanja tvornicama i strojevima

5.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Što rade osobe prikazane na fotografiji?

Osobe prikazane na fotografiji bave se fizičkim radom, nešto izgrađuju.

Kako se zovu takva događanja?

Takva se događanja zovu (omladinske) radne akcije.

Istraži što se sve sagradilo i obnovilo takvim akcijama. Napiši tri primjera.

Cesta Zagreb – Beograd, tvornica kemijskih i prehrambenih industrijskih uređaja u Zagrebu, pruge diljem tadašnje Jugoslavije...

Objasni važnost takvih akcija za obnovu Jugoslavije nakon Drugog svjetskog rata.

Individualni odgovor.

12. ZNANOST, TEHNOLOGIJA I MEDIJI U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA

1. Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Sputnik 1

Explorer 1

Sputnik 2

Vostok 1

Explorer 1 je američka letjelica, a ostale 3 su sovjetske.

2. Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Znanstveni značaj satelita *Sputnik 1* bio je vrlo malen. DA NE

Sovjetski astronaut Jurij Gagarin bio je prvi čovjek u svemiru. DA NE

Sovjetski astronaut Jurij Gagarin bio je prvo živo biće u svemiru. DA NE

Prvo živo biće u svemiru je bila kujica Lajka.

Explorer 1 možemo nazvati znanstvenim satelitom. DA NE

3. Poveži pokrate iz lijevog stupca s objašnjenjima u desnom stupcu. Koristi različite boje.

ARPA	računalna tomografija
CERN	američka Agencija za napredna istraživanja
ARPANET	međunarodna institucija za nuklearna istraživanja
CT	prva internetska mreža

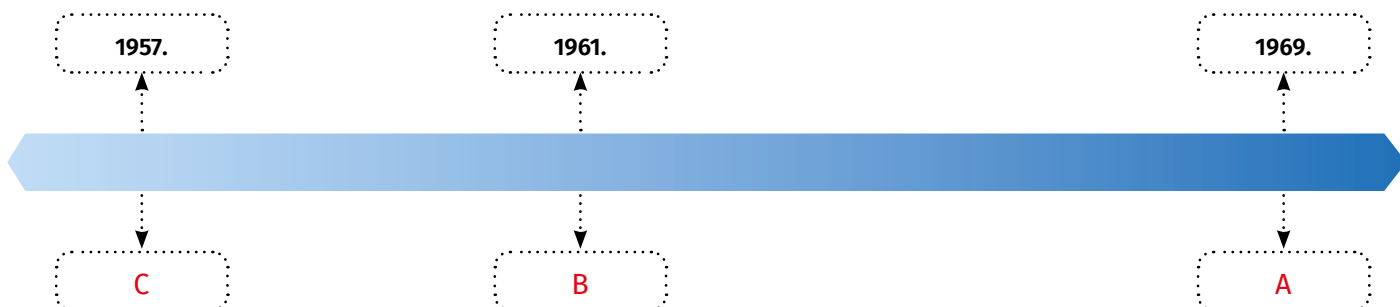

Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A američki astronaut Neil Armstrong stupio na Mjesečevo tlo

B Jurij Gagarin u svemiru

C SSSR lansirao prvi satelit nazvan *Sputnik 1*

Dopuni sljedeće rečenice.

Jedan od najvažnijih izuma 20. stoljeća jesu sitni elektronički sklopovi koje nazivamo

mikročipovi

Prvi funkcionalni čip predstavila je 1958. tvrtka **Texas instruments**

(upisati naziv tvrtke)

iz SAD-a.

SAD je usmjerio sve snage prema projektu **Apollo**

(upisati naziv projekta)

i osvajanju Mjeseca.

Objasni pojam *robot*.

Robot je uređaj koji je u stanju raditi poslove koje obavljaju ljudi.

13. NESTANAK KOLONIJALNIH CARSTAVA

Dekolonizacija – osamostaljenje kolonija

1.

Zaokruži slova ispred dviju država koje su na kraju Prvog svjetskog rata zadržale svoje kolonije.

- ☒ a) Francuska
- b) Njemačka
- c) Italija
- ☒ d) Velika Britanija

Usporedi odnos tih dviju država prema svojim kolonijama.

Francuska je nastojala silom sačuvati vlast u svojim kolonijama, za razliku od njih Britanci su bez otpora postupno napuštali svoje kolonije.

2.

Objasni sljedeće pojmove.

kolonije Kolonija je naziv za područje ili zemlju koja se nalazi pod gospodarskom i političkom vlašću druge države (metropole).

dekolonizacija Dekolonizacija je proces oslobođanja od kolonijalne podređenosti i iskorištavanja.

3.

Koju se koloniju smatralo draguljem u kruni?

- a) Afriku
- ☒ b) Indiju
- c) Vijetnam
- d) Palestinu

Objasni zašto se tu koloniju smatralo *draguljem u kruni*.

Zato što je Indija u sklopu britanskog kolonijalnog carstva uživala status najvažnijeg posjeda.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Tko je osoba prikazana na fotografiji?

Osoba na fotografiji je Mahatma Gandhi.

Objasni na koji je način pozivao Indijce na otpor britanskoj vlasti.

On je pozivao Indijce na građanski neposluh i pasivni otpor

kolonijalnim gospodarima, koji je isključivao bilo kakav otvoreni

sukob s njima.

Objasni što je zahtijevao od Britanaca. Zašto? Gandhi je zahtijevao da Britanci napuste Indiju,

smatrajući kako Indija ne može pružiti potporu Britaniji u ratu protiv Njemačke, dok im Britanci

uskraćuju njihova prava.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Indija je imala većinsko muslimansko stanovništvo, a Palestina većinsko hindusko. DA ☒ NE

Indija je imala većinsko hindusko stanovništvom, a Pakistan većinsko muslimansko stanovništvo.

Židovi su nakon povlačenja Britanaca iz Palestine proglasili Državu Izrael. DA ☒ NE

Indija je od osamostaljenja do danas komunistička država. DA ☒ NE

Indija je od osamostaljenja do danas očuvala sustav višestranačke parlamentarne demokracije.

Dopuni rečenice.

Nakon Drugog svjetskog rata Britanci su se povukli iz Indije, svoje najvažnije kolonije. (upisati ime države)

Nakon britanskog povlačenja ta se kolonija podijelila na dva dijela:

1. Indiju (upisati ime države), s većinskim hinduskim stanovništvom

2. Pakistan (upisati ime države), s većinskim muslimanskim stanovništvom.

Izazovi postkolonijalnog svijeta

1.

Riješi rebus i odgovori na pitanje.

B = D

Rješenje: DIKTATURA

Objasni značenje pojma iz rješenja. Diktatura je neograničena, uglavnom nasilna vlast pojedinca ili skupine.

2.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni na što se odnosi pojam *treći svijet*.

Pojam zemlje Trećeg svijeta se odnosi na one zemlje one koje su zanemarene, iskorištavane i prezirane. Te su zemlje najčešće u prošlosti bile kolonije.

Kada je prvi put upotrijebljen taj pojam? Taj pojam je prvi puta upotrijebljen 1952 .godine.

Tko ga je prvi upotrijebio? Pojam Treći svijet prvi je put upotrijebio jedan francuski znanstvenik.

Za koje države danas kažemo da su zemlje *trećeg svijeta*?

Individualan odgovor.

Kako se zove pokret u koji su se okupile mnoge od tih zemalja?

Mnoge od njih okupile su se u međunarodnu organizaciju nazvanu Pokret nesvrstanih zemalja.

Analiziraj Pokret nesvrstanih zemalja tako da popuniš sljedeću tablicu.

Pokret nesvrstanih	
države osnivačice	Indija, Jugoslavija i Egipt.
istaknuti državnici	Džavaharlal Nehru, Josip Broz Tito, Gamal Abdel Naser
prva konferencija (gdje i kada?)	U Beogradu 1961.
Koje države okuplja?	Pokret je uglavnom okupljao azijske i afričke zemlje koje nisu bile svrstane ni uz zapadni, niti uz istočni blok.
Za što se zalaže?	Te zemlje zalagale su se za dekolonizaciju, za unaprijeđenje položaja zemalja trećeg svijeta, kao i za miroljubivo rješavanje svjetskih problema.
Na koji se način rješavaju sukobi?	Miroljubivo rješavanje sukoba.

Objasni sljedeće pojmove.

neokolonijalizam - novi oblik kolonijalizma kada bivše kolonijalne sile svojim gospodarskim, finansijskim, a nekada i vojnim utjecajem i dalje imaju značajan utjecaj na prilike u bivšim kolonijama.

korupcija - pojam koji se odnosi na podmićivanje radi ostvarivanja vlastite materijalne ili nematerijalne koristi (kazneno djelo).

14. DRUŠTVENA PREVIRANJA, POKRETI ZA LJUDSKA, GRAĐANSKA I RADNIČKA PRAVA U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA

Pokreti za ljudska i građanska prava

1. Dopuni sljedeće rečenice.

Organizacija ujedinenih naroda donijela je 1948. godine Opću deklaraciju o
ljudskim pravima (upiši naziv dokumenta) kojom su propisana osnovna
ljudska i građanska prava.

2. Navedi pet osnovnih ljudskih prava.

1. pravo na život
2. pravo na slobodu
3. pravo na jednakost
4. pravo na pošteno suđenje
5. pravo na slobodu mišljenja i izražavanja (drugi mogući odgovori: pravo na slobodu od ropstva i mučenja)

3. Objasni što su građanska prava.

Građanska prava podrazumijevaju prava koja mora imati svaki građanin demokratske države kako
bi bio ravnopravni građanin.

4. Koji je bio cilj Američkog pokreta za građanska prava pedesetih i šezdesetih godina 20. stoljeća?

Cilj Američkog pokreta za građanska prava bio je ukinuti segregaciju Afroamerikanaca kako bi oni
postali ravnopravni članovi društva.

5.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Objasni značenje pojma *apartheid*.

Pojam *apartheid* se odnosi podjelu na bjelačko i crnačko stanovništvo, a podrazumijevao je razdvajanja stanovništva u svim dijelovima života.

Na koju se državu odnosi taj pojam? Taj se pojam odnosi na Južnoafričku Republiku.

Koja je organizacija predvodila borbu protiv *aparthejda*? Borbu protiv *aparthejda* predvodio je Afrički nacionalni kongres.

6.

Promotri fotografije i odgovori na pitanja ispod njih.

Tko su osobe prikazane na fotografijama?

Martin Luther King

Koje su pokrete predvodile te osobe?

Američki pokret za građanska prava

Nelson Mandela

Afrički nacionalni kongres

7.

Navedi tri razloga koja su dovela do borbe za ženska prava.

1. pravo na školovanje
2. pravo na zaposlenje
3. sudjelovanje žena u političkom životu (glasačko pravo)

8. Usporedi borbu za građanska prava Afroamerikanaca u SAD-u i borbu protiv aparthejda u Južnoafričkoj Republici. Upiši tražene podatke na odgovarajuća mjesta u tablici.

	Sjedinjene Američke Države	Južnoafrička Republika
skupina kojoj su ugrožena osnovna ljudska i građanska prava	crnačko stanovništvo	crnačko stanovništvo
primjeri kršenja ljudskih i građanskih prava	odvojene javne ustanove za bijelce i crnce, odvojene škole, odvojeni javni prijevoz	odvojenost crnačkog stanovništva od bjelačkog u svim područjima života, crnačko stanovništvo nije imalo politička prava, crnačko stanovništvo nije imalo pravo glasa
uspješnost pokreta	segregacija u SAD-u je ukinuta iako je Martin Luther King ubijen u atentatu 1968. godine	vođa pokreta je osuđen na doživotni zatvor početkom 1960-ih, a 1990. je pušten iz zatvora te je aparthejd ukinut

9. Objasni sljedeće pojmove.

segregacija razdvajanje ljudi na temelju kriterija koji nisu u skladu s načelima ljudskih prava i

sloboda

diskriminacija nejednakost i ograničavanje prava ljudi prema rasnim, spolnim, nacionalnim,

vjerskim ili drugim osobinama

IV. SVIJET I HRVATSKA NAKON HLADNOG RATA

15. SLOM KOMUNIZMA U EUROPI I SLOM SFRJ. STVARANJE SAMOSTALNE REPUBLIKE HRVATSKE. EUROPSKE I EUROATLANTSKE INTEGRACIJE

Kraj hladnog rata – slom komunizma u istočnoj Europi

1.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Navedi ime i prezime državnika s fotografije koji je Sovjetski Savez nazvao *carstvom zla*.

Ronald Reagan.

Koju je funkciju obnašao?

Bio je na funkciji predsjednika SAD-a.

Kako se zove program koji je pokrenuo 1983.?

Pokrenuo je program pod nazivom Rat zvijezda.

Objasni što je obuhvaćao taj program.

Program razvoja sustava koji bi moćnim laserima bio u stanju uništiti sovjetske rakete s atomskim bojevnim glavama prije nego li one pogode američki teritorij.

2.

Objasni sljedeće pojmove.

detant - popuštanje napetosti između Moskve i Washingtona.

reforma - promjena kojom se želi poboljšati trenutno stanje.

3.

Dopuni sljedeće rečenice.

Mihail Gorbačov pokrenuo je gospodarsku reformu nazvanu perestrojka.

Istodobno je provodio politiku koja je podrazumijevala veću slobodu u javnom izražavanju. Ta se politika nazivala politika glasnosti.

4.

Objasni jesu li reforme koje je proveo Gorbačov postigle željeni učinak.

Reforme koje je provodio nisu postigle željeni učinak. Gorbačov je uveo promjene kako bi reformirao i time ojačao komunistički sustav, ali su te promjene na kraju dovele do rušenja komunizma u Sovjetskom Savezu.

5.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Gorbačov uvodi brojne promjene kako bi reformirao i ojačao demokratski sustav. DA ☒ NE

Gorbačov je uveo brojne promjene kako bi reformirao i time ojačao komunistički sustav.

Amerikanci su pružili pomoć afganistanskim pobunjenicima u ratu protiv komunističkih vlasti i sovjetske vojske. ☒ DA ☐ NE

Sedamdesetih godina 20. stoljeća dolazi do pojačavanja napetosti između SAD-a i Sovjetskog Saveza. DA ☒ NE

Tijekom 1970-ih u odnosima Sjedinjenih Američkih Država i Sovjetskog Saveza došlo je do smanjivanja međusobnog neprijateljstva.

6.

Zaokruži među sljedećim državama onu u kojoj je strijeljan komunistički vođa Nicolae Ceaușescu.

Poljska

Mađarska

Čehoslovačka

☒ Rumunjska

7.

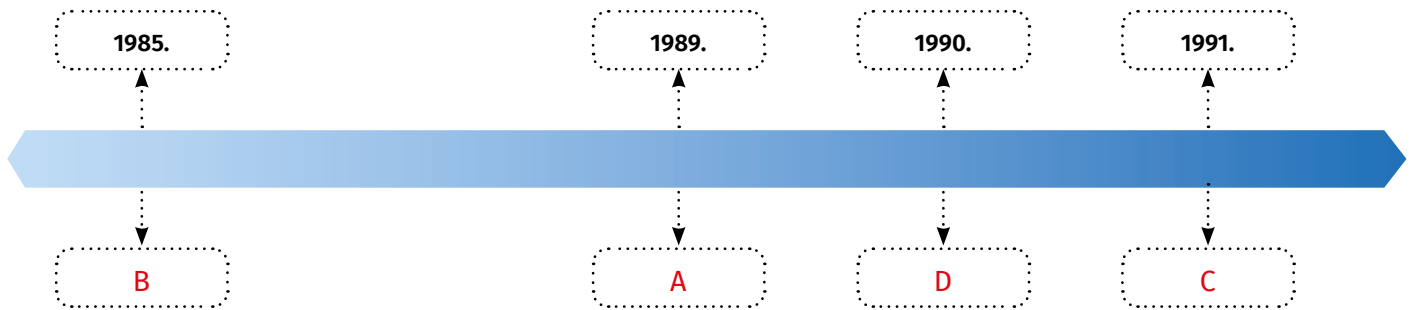
Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A pad Berlinskog zida

B Mihail Gorbačov dolazi na vlast

C raspad Sovjetskog Saveza

D stvaranje jedinstvene njemačke države

8.

Riješi rebus i odgovori na pitanje.

Rješenje: HELMUT KOHL

Koju je funkciju obnašala osoba iz rješenja?

Bio je predsjednik Vlade Savezne Republike Njemačke.

9.

Kako se zove češki književnik koji se istaknuo u borbi za demokraciju i rušenje komunizma?

Češki književnik koji se istaknuo u borbi za demokraciju i rušenje komunizma zvao se Vaclav Havel.

Jugoslavenska kriza i uvođenje višestranačja

1.

Popuni tablicu traženim podacima.

uzroci	događaj	posljedice na svakodnevni život ljudi
1. velika zaduživanja Jugoslavije u inozemstvu 1970-ih godina	gospodarska kriza u Jugoslaviji osamdesetih godina 20. stoljeća	1. velika zaduživanja Jugoslavije u inozemstvu 1970-ih
2. inflacija		2. rast cijena i pogoršanje socijalne situacije u zemlji (nedostatak živežnih namirnica, mjere štednje benzina i struje)
3. financijski problemi poduzeća i neisplate plaća radnicima		3. štrajkovi radnika

2.

Objasni zbog čega jugoslavenske vlasti nisu mogle provesti reforme kojima bi riješile gospodarsku krizu.

Uz gospodarsku krizu, Jugoslaviju je pogodila i politička kriza uzrokovana gospodarskom situacijom, ali i nezadovoljstvom pokrajina i republika unutar SFRJ te zbog toga jugoslavenske vlasti nisu mogle provesti gospodarske reforme.

Navedi zahtjeve sljedećih pokrajina i republika o preuređenju SFRJ.

Kosovo:

Zahtijeva status republike u sklopu SFRJ.

Srbija:

1. ukidanje autonomije Kosova i Vojvodine

2. stvaranje centralizirane države pod srpskom dominacijom (drugi mogući odgovor: promjena Ustava iz 1974.)

Hrvatska i Slovenija:

Decentralizacija države i veće demokratske slobode.

Pročitaj sljedeći tekst iz Memoranduma SANU-a te odgovori na pitanja. Za pojedina pitanja pogledaj tekst u udžbeniku.

Ustavom SFRJ formalno utvrđena ravnopravnost svih republika u stvarnosti je obezvrijeđena nametanjem Republici Srbiji da se odrekne dijela svojih prava i ovlasti u korist autonomnih pokrajina, čiji je status u najvećoj mjeri reguliran ustavom federacije. Srbija mora otvoreno reći da joj je to uređenje nametnuto.

<http://www.helsinki.org.rs/serbian/doc/memorandum%20sanu.pdf>

Promisli o kojem je ustavu riječ u tekstu.

Riječ je o Ustavu iz 1974. godine.

Zbog čega se Srbija smatra zakinutom?

Srbija je smatra zakinutom zbog autonomije koja je dana pokrajinama, a za koje smatra da trebaju biti dijelom Srbije.

Zaključi o kojim je pokrajinama riječ u tekstu. Riječ je o Vojvodini i Kosovu.

Na koji je način Srbija 1989. prekršila odredbe ovog Ustava?

U ožujku 1989. Srbija je ograničila autonomiju pokrajina čime je prekršila odredbe Ustava.

Kako je taj potez Srbije utjecao na odnose među republikama?

Srbija se željela nametnuti kao dominantna u SFRJ, a taj je potez narušio odnose među republikama, pogotovo između Srbije s jedne strane, a Hrvatske i Slovenije s druge strane koje su se protivile ovakvoj srpskoj politici.

5.

Objasni zašto su hrvatska i slovenska delegacija napustile 14. izvanredni kongres SKJ.

Na tom je kongresu srbijansko vodstvo pokušalo nametnuti svoju opciju centralizirane države pod srpskom dominacijom čemu su se protivile Hrvatska i Slovenija te su zbog toga napustile kongres.

6.

Zaokruži točan odgovor.

Prva politička stranka osnovana u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata bila je:

- a) Hrvatska demokratska stranka
- b) Stranka demokratskih promjena
- ☒ c) Hrvatski socijalno-liberalni savez
- d) Hrvatska demokratska zajednica.

7.

Navedi četiri cilja za koja su se zalagale novoosnovane političke stranke u Hrvatskoj krajem 1989. godine.

1. demokratizacija vlasti
2. višestranački sustav
3. tržišno gospodarstvo
4. poštivanje građanskih i ljudskih prava

8.

Dopuni rečenice.

Prvi višestranački izbori u Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata održani su 1990. godine.

Na njima je pobijedio/pobijedila Hrvatska demokratska zajednica.

(upisati naziv stranke)

Na čelu te stranke bio je Franjo Tuđman.

(upisati ime i prezime osobe)

Osamostaljenje i međunarodno priznanje Hrvatske

1.

Zaokruži točan odgovor.

Konstituirajuća sjednica višestranačkog Sabora SR Hrvatske održana je:

- a) 20. svibnja 1990. c) 25. svibnja 1990.
b) 30. svibnja 1990. d) 8. listopada 1991.

2.

Popuni tablicu imenima i prezimenima osoba koje su nakon utemeljenja nove hrvatske vlasti obavljale sljedeće dužnosti.

predsjednik Predsjedništva SR Hrvatske	Franjo Tuđman
predsjednik Sabora	Žarko Domljan
predsjednik Vlade	Stjepan Mesić

3.

Pročitaj sljedeći tekst i odgovori na pitanja.

Članak 1.

Republika Hrvatska jedinstvena je i nedjeljiva demokratska i socijalna država. (...) vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih država.

Članak 3.

Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, (...) vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske (...).

Članak 4.

(...) vlast je ustrojena na načelu trodiobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu (...).

<https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

Kako se zove temeljni zakonski dokument svake države?

Temeljni dokument svake države zove se ustav.

Kada je donesen Ustav Republike Hrvatske?

Hrvatski je ustav donesen 22. prosinca 1990. godine.

Kako je prema Ustavu uređena Republika Hrvatska?

Republika Hrvatska je prema Ustavu uređena kao jedinstvena i nedjeljiva demokratska i socijalna država. (drugi mogući odgovor: parlamentarna demokracija)

Navedi četiri osnovna ljudska prava zajamčena Ustavom Republike Hrvatske.

1. sloboda

2. jednakost

3. nacionalna ravnopravnost

4. ravnopravnost spolova

Kako je prema Ustavu izvršena podjela vlasti u Republici Hrvatskoj?

Vlast je u Hrvatskoj prema Ustavu podijeljena na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Na temelju čega je Hrvatski sabor donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske? Objasni.

Hrvatski je Sabor na temelju rezultata referenduma na kojemu se više od 90% birača izjasnilo za

neovisnost Hrvatske, donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti RH.

Zašto su Hrvatska i Slovenija odgodile primjenu odluka o samostalnosti na tri mjeseca?

Hrvatska i Slovenija su na zahtjev predstavnika Europske zajednice donijele odluku o odgodi primjene odluka o samostalnosti, a kako bi se nastavili pregovori o mirnom rješavanju jugoslavenske krize.

5.

Dopuni rečenicu.

Socijalistička Republika Hrvatska preimenovana je krajem srpnja 1990. u Republiku Hrvatsku
(upisati ime države).

6.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Kada je Hrvatska donijela odluku o odcjepljenju od Jugoslavije? 8. listopada 1991.

Što danas obilježavamo na taj dan?

Danas na taj dan obilježavamo Dan Hrvatskoga sabora.

7.

Kada je Hrvatska međunarodno priznata kao samostalna i suverena država?

Hrvatska je međunarodno priznata kao samostalna i suverena država 15. siječnja 1992. godine.

8.

Zaokruži točan odgovor.

Hrvatska je 22. svibnja 1992. primljena:

a) u EU

☒ b) u OUN

c) u NATO

d) u OECD.

Europska unija od nastanka do danas.

Hrvatska u Europskoj uniji

1.

Objasni ideju ujedinjene Europe.

Ujedinjena Europa temelji se na ideji koja je potekla nakon Drugog svjetskog rata, a cilj joj je rješavanje svih budućih sporova među europskim državama mirnim putem.

2.

Kronološki poredaj sljedeće događaje tako da slovo ispred događaja upišeš u odgovarajući okvir na vremenskoj crti.

A potpisivanje Ugovora u Maastrichtu

B osnivanje Europske zajednice za ugljen i čelik

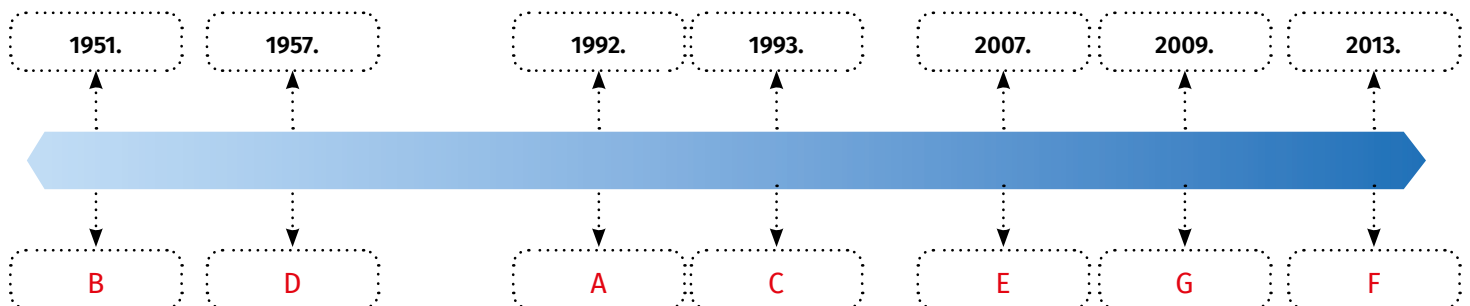
C pristupanje Hrvatske NATO savezu

D osnivanje Europske ekonomske zajednice

E potpisivanje Lisabonskog ugovora

F pristupanje Hrvatske Europskoj uniji

G osnivanje Europske unije

Plavo oboji države osnivačice Europske zajednice za ugljen i čelik.

Zeleno oboji države koje su Europskoj uniji pristupile između 1973. i 1995.

Žuto oboji države koje su Europskoj uniji pristupile između 2004. i 2007.

Koje je godine Republika Hrvatska pristupila Europskoj uniji? **2013.**

Obilježi oznakom **€ (euro)** države Europske unije koje kao sredstvo plaćanja koriste euro.

Istraži i napiši u kojim se europskim državama i gradovima nalazi sjedište Europskog parlamenta i Vijeća Europe.

sjedište Europskog parlamenta – **Bruxelles, Belgija**

sjedište Vijeća Europe – **Strasbourg, Francuska**

Označi i upiši ime grada u kojem su 2007. članice Europske unije potpisale važan ugovor kojim je EU reformirana i modernizirana.

Označi slovom **X** državu koja je istupila iz Europske unije 2020. godine.

Promotri sliku i odgovori na pitanja.

Tko su ljudi prikazani na fotografiji?

Ljudi prikazani na fotografiji su migranti.

U kakvoj se situaciji nalaze?

Ti ljudi u potrazi za boljim životom bježe iz svojih domovina.

Što misliš, koji su ih razlozi doveli do situacije u kojoj se nalaze?

Do ovakve situacije doveli su ih problemi u njihovim domovinama na Bliskom istoku, a to su prije svega ratovi, progoni i siromaštvo.

Koji je njihov cilj?

Cilj im je dobiti azil u nekoj od zemalja Europske unije.

Istraži na koje sve probleme nailaze.

Budući da ilegalno prelaze državne granice, nailaze na probleme s krijumčarima ljudi, policijom, prirodnim nepogodama...

Istraži kako se prema njima i njihovim problemima odnose države Europske unije.

Među državama članicama Europske unije pojavilo se pitanje preraspodjele i premještanja migranata unutar Europske unije. Neke države članice ih primaju, a neke su države nastojale spriječiti ulazak migranata. U Grčkoj i susjednoj Bosni i Hercegovini postoje prihvatilišta za migrante, ali u pojedinim prihvatilištima, migranti žive u dosta teškim uvjetima.

16. DOMOVINSKI RAT 1991. – 1995.

Velikosrpska i crnogorska agresija na Republiku Hrvatsku

1.

Sljedeće zadatke riješi na zemljovidu.

Crtom poveži gradove koji su trebali biti zamišljena granica tzv. Velike Srbije na hrvatskom teritoriju.

Crveno oboji područja na kojima je započela srpska pobuna u Hrvatskoj (*balvan-revolucija*).

Kosim crtama označi područje koje je obuhvaćala SAO Krajina.

Na odgovarajuću crtu na zemljovidu upiši ime grada koji je bio sjedište SAO Krajine.

Na odgovarajuću crtu na zemljovidu upiši ime grada u kojem je došlo do prvog oružanog sukoba između hrvatske policije i pobunjenih Srba.

Upiši slovo **A** na mjestu gdje se dogodio *Krvavi Uskrs*.

Promotri zemljovid, a potom na prazne crte napiši dvije države s čijeg su područja agresori napadali Republiku Hrvatsku.

1. Bosna i Hercegovina

2. Crna Gora

Objasni razlog zbog kojeg je došlo do zbližavanja Jugoslavenske narodne armije i pobunjenih Srba u Hrvatskoj.

Na vodećim položajima u tadašnjoj Jugoslavenskoj narodnoj armiji uglavnom su bili Srbi koji su se priklonili ideji tadašnjeg srbijanskog vodstva o stvaranju velike Srbije.

Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaje upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 5.

4. pogibija policajca Josipa Jovića

2. proglašenje SAO Krajine

3. prvi oružani sukob hrvatske policije i pobunjenih Srba

1. *balvan-revolucija*

5. stradanje hrvatskih policajaca u Borovu Selu

Opiši ulogu tadašnjeg srbijanskog vodstva u pobuni Srba u Hrvatskoj 1991. godine.

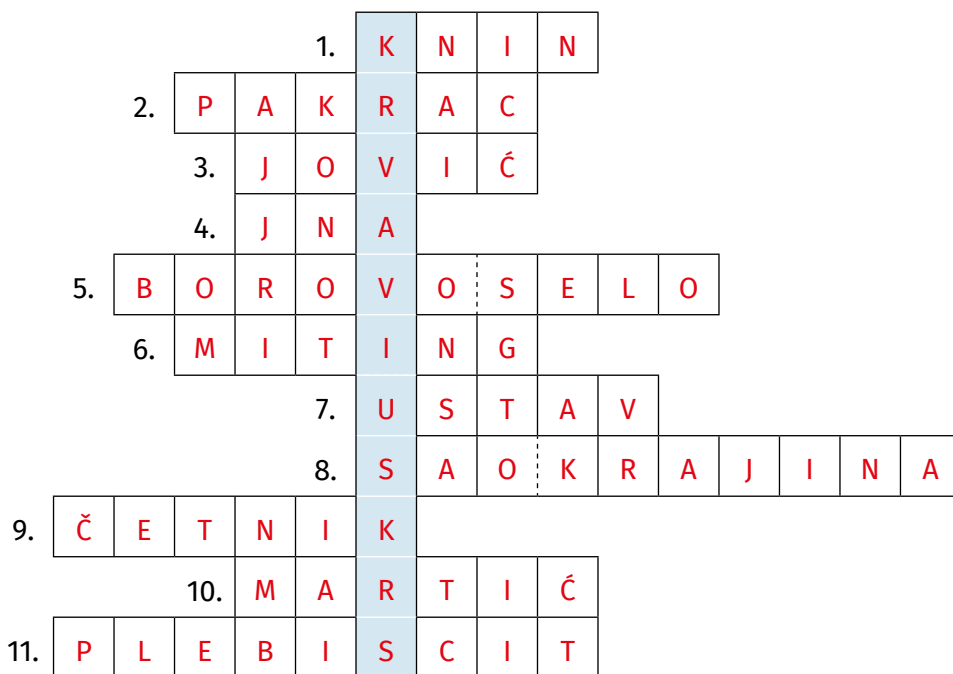
Srpsko je vodstvo poticalo organiziranje masovnih okupljanja srpskog naroda u dijelovima

Hrvatske u kojima su Srbi bili većinsko stanovništvo te ih na taj način poticalo na pobunu.

Riješi križaljku. U posebno označenim poljima dobit ćeš naziv događaja koji je obilježio početak Domovinskoga rata. Koristi se i znanjima iz opće kulture.

1. Grad koji je bio sjedište SAO Krajine.
2. Grad u kojem je došlo do prvog oružanog sukoba između hrvatske policije i pobunjenih Srba u Hrvatskoj.
3. Prezime prvog poginulog hrvatskog branitelja u Domovinskom ratu.
4. Kratica za Jugoslavensku narodnu armiju.
5. Mjesto kod Vukovara u kojem je iz zasjede ubijeno 12 hrvatskih policajaca.
6. Organizirano okupljanje pobunjenih Srba u Hrvatskoj.
7. Temeljni zakonski dokument svake države.
8. Naziv područja koje su u Hrvatskoj nezakonito osnovali pobunjeni Srbi.
9. Pripadnik paravojsnih srpskih postrojbi.
10. Prezime jednog od vođa pobunjenih Srba u Hrvatskoj, Mile
11. Drugi naziv za referendum; izjašnjavanje.

Rješenje: KRVAVI USKRS

Objasni što se zbivalo tijekom događaja iz rješenja.

Na području Nacionalnog parka Plitvička jezera dogodio se sukob srpskih ekstremista koji su zauzeli to područje i hrvatske policije pri čemu je smrtno stradao hrvatski policajac Josip Jović, prvi poginuli hrvatski branitelj u Domovinskom ratu.

Obrana Hrvatske od velikosrpske i crnogorske agresije

1.

Pročitaj sljedeći tekst. Odgovori na pitanja pomoću teksta i teksta u udžbeniku.

Žestoki napadi na grad nastavljani su i tijekom studenog 1991. (...) Obrana grada presječena je na dva mjesta, a branitelji su sabijeni u tri odvojena džepa – Mitnica, središte grada i Borovo Naselje – koja se nisu mogla dugo držati. Tijekom noći 18./19. studenoga 1991. prestao je organizirani otpor branitelja, a sljedeći dan položili su oružje i branitelji Borova Naselja.

<http://www.alfaportal.hr/index.php/predmetna-povijest/1204-bitka-za-vukovar>

Tekst govori o napadu na jedan grad. Navedi ime toga grada. Vukovar.

Kada je započeo napad JNA na taj grad? 25. kolovoza 1991.

Koji se dijelovi grada spominju u tekstu?

Mitnica i Borovo Naselje

Kada je prestao otpor branitelja toga grada? _____

Što danas u Hrvatskoj obilježavamo na taj datum?

Danas na taj dan obilježavamo Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje.

Tko su bili zapovjednici obrane grada u najtežim razdobljima opsade?

Mile Dedaković - Jastreb i Branko Borković – Mladi Jastreb.

Kakav je bio omjer snaga branitelja i agresora na grad?

Hrvatskih branitelja je bilo između 1800 i 2000, a JNA je imala više od 40 000 vojnika i neusporedivo bolje naoružanje i veću količinu oružja.

Objasni značenje otpora hrvatskih branitelja u tom gradu za daljnju obranu Hrvatske.

Tromjesečnom odolijevanju srpskim agresorima, hrvatski su branitelji usporili dinamiku

napredovanja neprijatelja i time doprinijeli konačnoj obrani Hrvatske. Također, njihova je žrtva, kao

i žrtva stanovnika Vukovara, bila moralni poticaj za daljnju obranu od neprijatelja.

2.

Odgovori na pitanja.

Iz kojih se snaga razvija Hrvatska vojska sredinom 1990-ih?

Hrvatska se vojna sila razvila iz policijskih snaga.

Kako se zovu vojno-policijske snage ustrojene u svibnju 1991.?

Te se vojno-policijske snage zovu Zbor narodne garde (ZNG).

3.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Što je rat za vojarne?

Pod tim pojmom podrazumijevamo osvajanje skladišta vojne opreme, naoružanja i strjeljiva JNA iz vojarni diljem Hrvatske od sredine 1991. godine.

Objasni u čemu je njegova važnost za obranu Hrvatske.

To je oružje i ratni plijen kojim su stvoreni uvjeti za uspješnu obranu i vođenje rata te je bio od presudne važnosti za ustrojavanje postrojbi Hrvatske vojske i obranu Republike Hrvatske.

4.

Navedi dvije odredbe Sarajevskog sporazuma.

1. potpuni prekid borbenih djelovanja na svim bojištima u RH

2. JNA mora napustiti područje RH

5.

Odgovori na pitanja.

Što označava pokrata UNPROFOR? United Nations Protects Forces, mirovne snage Ujedinjenih naroda

Navedi tri zadaće UNPROFOR-a.

1. održati primirje

2. zaštititi preostalo hrvatsko stanovništvo na okupiranim područjima i njihovu imovinu

3. omogućiti povratak prognanika i uspostavu prometnih komunikacija

Oslobodilačke operacije Hrvatske vojske

1.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Koji je grad prikazan na fotografiji?

Na slici je prikazan grad Dubrovnik.

Na koje je sve načine napadan taj grad?

Grad je napadan sa kopna, iz zraka i s mora.

Kada su se odvijali najžešći napadi na taj grad?

Najžešći napadi na grad su se odvijali u jesen i zimu 1991. godine.

Opiši odnos agresora prema spomeničkoj baštini na primjeru razaranja toga grada.

Agresor nije vodio računa o spomeničkoj baštini grada iako je dubrovački Stari grad spomenik kulture koji se nalazi na UNESCO-vu popisu kulturne baštine. JNA je 6. prosinca 1991. na staru gradsku jezgru ispalila oko 2000 granata i time prouzročila najveće razaranje u povijesti grada.

Osim razaranjima, kojim je sve postupcima agresor ugrozio civilno stanovništvo toga grada i okolice?

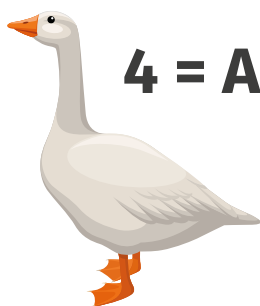
Agresor je prekinuo dotok vode i struje, a pomorskom blokadom sprječavao dovoz hrane i lijekova i time ugrozio civilno stanovništvo grada i okolice.

Tko je vodio vojne akcije kojima su oslobođeni taj grad i okolica?

Oslobodilačkim operacijama koordinirao je general zbora Janko Bobetko.

Riješi rebus. Dobit ćeš naziv važne oslobodilačke operacije u Domovinskom ratu. Odgovori na pitanja koja se odnose na tu operaciju.

4 = A 5 = R

Rješenje: GUSAR

Navedi dva razloga zbog kojih je pokrenuta spomenuta operacija.

1. prekinuta prometna komunikacija Dalmacije o ostatkom Hrvatske
2. teška razaranja Zadra i stradavanja civilnog stanovništva

Navedi dva uspjeha te operacije.

1. oslobađanje zadarskog zaleđa
2. uspostava prometne komunikacije između Dalmacije i ostatka Hrvatske (postavljanje pontonskog mosta na mjestu srušenog Maleničkog mosta, otvaranje zračne luke Zemunik)

Objasni značenje te operacije u pogledu razvoja Hrvatske vojske.

U operaciji Gusar (Malenica) po prvi su puta sudjelovale sve tri grane Hrvatske vojske: mornarica, kopnena vojska i zrakoplovstvo, zajedno s hrvatskom policijom te je ta operacija bila ključna u razvoju Hrvatske vojske. Pokazala je da je HV izrasla u oružanu silu, a sazrela je i nova zapovjedna garnitura HV-a.

Zakruži među sljedećim područjima Republike Hrvatske ono na kojem se odvijala ta operacija.

južna Dalmacija

Lika

Banovina

sjeverna Dalmacija

istočna Slavonija

zapadna slavonija

Uspostavit će se autonomna Srpska krajina (...) to će biti područje koje će obuhvaćati područja sa srpskom većinom (...) prema popisu pučanstva iz 1991. (...) Zakonodavno tijelo Krajine može predvidjeti korištenje srpskog jezika i ćirilice (...) Središnja banka Hrvatske izdat će posebnu novčanu jedinicu za Krajinu, čija će vrijednost biti jednaka novčanoj jedinici što se izdaje za ostatak Republike Hrvatske (...) Središnja Vlada (Vlada RH) neće oporezivati, a krajinska vlada može oporezivati sljedeće: imovinu u Krajini, poslove unutar Krajine (...) Državljeni RH s prebivalištem u Krajini sudjelovat će na isti način kao i ostali državljani u izboru članova Središnje Vlade, uključujući izbore za Hrvatski sabor i Predsjednika.

(Davor Marijan, Oluja, Zagreb, 2009., 381.)

Na kojim je područjima planirana uspostava Srpske krajine unutar Republike Hrvatske?

Uspostava Srpske krajine planirana je na područjima u kojima srpsko stanovništvo čini većinu, a prema popisu stanovništva 1991. godine.

Navedi dvije odredbe iz teksta u kojima uočavaš autonomiju koja je planirana za Srpsku krajinu.

1. korištenje srpskog jezika i ćirilice

2. posebna novčana jedinica za Srpsku krajinu

Kakva su politička prava stanovnika Krajine predviđena navedenim dokumentom, a tiču se sudjelovanja u izborima za zakonodavna i izvršna tijela Republike Hrvatske?

Državljeni krajine sudjelovali bi na isti način kao i ostali državljani RH u izborima za članove Središnje Vlade, kao i za Sabor i Predsjednika RH.

Što misliš, zašto vodstvo pobunjenih Srba u Hrvatskoj nije prihvatilo Plan Z-4?

Individualni odgovor.

uzrok operacije	vrijeme održavanja operacije	oslobođeno područje	reakcija pobunjenih Srba
Nepridržavanje pobunjenih Srba oko dogovora o otvaranju autoceste Zagreb-Lipovac.	1. i 2. svibnja 1995.	Okupirano područje zapadne Slavonije i Posavine.	Raketiranje hrvatskih gradova, uključujući Zagreb.

Operacija Oluja. Mirna reintegracija Hrvatskog podunavlja

1.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Dio oslobodilačkih akcija Hrvatske vojske provođen je na teritoriju Bosne i Hercegovine. ... ☒ DA ☐ NE

Hrvatske su snage stavile u okruženje grad Gospić, sjedište pobunjenih Srba. ☐ DA ☒ NE

Sjedište pobunjenih Srba bio je grad Knin.

Hrvatske su snage u prosincu 1995. deblokirale grad Bihać. ☐ DA ☒ NE

Hrvatske su snage Bihać deblokirale u prosincu 1994. godine.

2.

Što obilježavamo 5. kolovoza?

3.

Analiziraj vojno-redarstvenu operaciju Oluja tako da popuniš sljedeću tablicu.

	vojno-redarstvena operacija Oluja
povod	blokada Bihaća od strane srpskih snaga koja je trajala 1 200 dana i strah od humanitarne katastrofe i ponavljanje zločina genocida kao u Srebrenici
vrijeme provedbe	4.- 7. kolovoza 1995.
oslobođena područja	sva područja pod okupacijom pobunjenih Srba, osim istočne Slavonije
posljedice	odlazak hrvatskog stanovništva srpske nacionalnosti s dotada okupiranog područja

Na području Bosne i Hercegovine kosim crtama označi područja koja su hrvatske postrojbe oslobodile prije *Oluje*.

Plavim strelicama označi glavne pravce hrvatskih napada u *Oluji*.

Crvenim strelicama označi pravce povlačenja srpskih snaga i civila.

Obilježi znakom **X** odašiljače koje je hrvatsko zrakoplovstvo uništilo na početku operacije *Oluja*.

Označi slovom **A** (**upiši u odgovarajući okvir na zemljovidu**) grad u Bosni i Hercegovini koji je Hrvatska vojska spasila od srpske okupacije.

Označi slovom **B** (**upiši u odgovarajući okvir na zemljovidu**) grad koji su hrvatski vojnici oslobodili 5. kolovoza 1995.

Plavo oboji područja u Republici Hrvatskoj oslobođena operacijom *Oluja*.

5. Riješi križaljku. U posebno označenim poljima dobit ćeš naziv procesa kojim je ostatak okupiranog područja Republike Hrvatske vraćen mirnim putem. Koristi se i dodatnim znanjima iz opće kulture.

1. Dogovor, pakt.
2. Grad u Bosni i Hercegovini deblokiran u prosincu 1994.
3. Drugi naziv za vojno-redarstvenu operaciju *Maslenica*.
4. Ime jednog od vođa pobunjenih Srba u Hrvatskoj, Martić
5. Vojno-redarstvena operacija iz svibnja 1995.
6. Ime prvog hrvatskog predsjednika.
7. Ime grada u istočnoj Slavoniji u kojem je potpisan sporazum 12. studenog 1995.
8. Pokrata imena nama susjedne države.
9. Naziv plana koji je predviđao autonomiju za Srbe u Hrvatskoj.
10. Ime hrvatskog generala Gotovine,
11. Mjesec u kojem se obilježava Sjećanje na žrtvu Vukovara i Škabrnje 1991.
12. Pokrata za Zbor narodne garde.
13. Najviši planinski vrh u Hrvatskoj.
14. Grad u BiH u kojem su srpske jedinice počinile genocid nad bošnjačkim stanovništvom.
15. Pripadnik islamske vjeroispovijesti.
16. Mjesec u kojem je međunarodno priznata Republika Hrvatska.
17. Područje Republike Hrvatske koje je vraćeno mirnim putem.

Rješenje:

MIRNA REINTEGRACIJA

1.	S	P	O	R	A	Z	U	M											
									2.	B	I	H	A	Ć					
									3.	G	U	S	A	R					
									4.	M	I	L	A	N					
									5.	B	LJ	E	S	A	K				
									6.	F	R	A	NJ	O					
									7.	E	R	D	U	T					
									8.	B	I	H							
									9.	P	L	A	N	Z	4				
									10.	A	N	T	E						
									11.	S	T	U	D	E	N	I			
									12.	Z	N	G							
									13.	D	I	N	A	R	A				
14.	S	R	E	B	R	E	N	I	C	A									
									15.	M	U	S	L	I	M	A	N		
									16.	S	I	J	E	Č	A	NJ			
									17.	P	O	D	U	N	A	V	LJ	E	

Rat u Bosni i Hercegovini

1. Dopuni rečenicu.

JNA i srpsko-crnogorske snage spalile su početkom listopada 1991. hrvatsko selo

Ravno (upisati ime sela) u Bosni i Hercegovini.

2. Navedi dvije sličnosti u početnim postupcima pobunjenih Srba u Bosni i Hercegovini s postupcima pobunjenih Srba u Hrvatskoj.

1. uspostava Republike Srpske (republika pobunjenih Srba u BiH)

2. suradnja s Jugoslavenskom narodnom armijom

3. Zaokruži slova uz nazive koji se odnose na rat u Bosni i Hercegovini. Objasni značenje svih naziva.

a) Hrvatsko vijeće obrane – obrambena vojna formacija osnovana u travnju 1992. godine na hrvatskim područjima u Bosni i Hercegovini

b) Zbor narodne garde _____

c) mudžahedini – dobrovoljci iz islamskih zemalja koji su se u ratu u BiH pridružili Armiji BiH, a cilj im je bio stvaranje islamske države.

d) Hrvatska Republika Herceg-Bosna Bosna – republika u koju su se udružile hrvatske zajednice u Bosni i Hercegovini, a postojala je od 1993. do 1996. godine

e) Srpska autonomna oblast Krajina _____

f) Armija BiH – vojna formacija muslimanskog/bošnjačkog stanovništva u Bosni i Hercegovini

Koji je događaj prikazan na fotografiji?

Na fotografiji je prikazano potpisivanje Daytonskog sporazuma.

Kada se zbio taj događaj?

Događaj se zbio 21. studenog 1995. godine.

Istraži tko su osobe koje sjede za stolom.

Za stolom sjede Slobodan Milošević (predsjednik Srbije), Franjo Tuđman (predsjednik Republike Hrvatske) i Alija Izetbegović (predsjednik Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine).

Prepoznaješ li neku od osoba koje stoje? Navedi njihova imena.

Američki predsjednik Bill Clinton, francuski predsjednik Jacques Chirac, britanski premijer John Major, njemački kancelar Helmut Kohl.

Što misliš, koja je uloga osoba koje stoje u cjelokupnom potpisivanju sporazuma?

Oni su svjedoci potpisivanja, svojim prisustvom garantiraju provedbu sporazuma.

Navedi dvije odredbe potpisanog sporazuma.

1. Bosna i Hercegovina ustrojena je kao država s dva entiteta – Republikom Srpskom i Federacijom BiH
2. U BiH postoje tri konstitutivna naroda: Srbi, Bošnjaci i Hrvati

Što misliš, jesu li sva tri naroda u BiH zadovoljna zaključcima spomenutog sporazuma? Objasni.

Individualni odgovor.

Odgovori na sljedeća pitanja.

Kakvu je unutarnju podjelu BiH predlagala međunarodna zajednica?

Međunarodna je zajednica predlagala unutarnji ustroj BiH kao države s tri zasebne jedinice – bošnjačkom, srpskom i hrvatskom.

Za što se izjasnila većina građana Bosne i Hercegovine na referendumu u veljači 1992.?

Većina građana na tom se referendumu izjasnila za stvaranje neovisne države.

Zašto je za Srbe bilo važno kontroliranje cestovnog pravca u bosanskom dijelu Posavine?

Taj je cestovni pravac povezivao pobunjene Srbe u Hrvatskoj i pobunjene Srbe iz Bosne i

Hercegovine sa Srbijom.

Zbog čega je došlo do sukoba između Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane u jesen 1992. godine? Objasni u nekoliko rečenica.

Uzrok sukoba ležao je u međusobnom nepovjerenju i različitom viđenju unutarnjeg uređenja Bosne i Hercegovine. Bošnjačka je politika bila za unitarnu BiH u kojoj bi glavnu riječ vodili Bošnjaci, a hrvatska je politika bila za uspostavu posebnih hrvatskih, bošnjačkih i srpskih teritorijalnih jedinica u BiH.

17. STRADANJA STANOVNIŠTVA I RATNA RAZARANJA TIJEKOM DOMOVINSKOG RATA

Strahote rata

1.

Promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Što prikazuje fotografija?

Fotografija prikazuje spomenik ubijenima na Ovčari.

Opiši što se tamo dogodilo.

Nakon okupacije Vukovara, srpske su snage iz vukovarske bolnice odvele najmanje 266 osoba te su njih 200 u noći s 20. na 21. studeni 1991. ubili i zatrpali u unaprijed pripremljenu jamu na svinjogojskoj farmi Ovčara kod Vukovara.

Saznaj tko je autor spomenika.

Autor spomenika je Slavomir Drinković.

Što je prikazano u sredini spomenika?

U sredini spomenika prikazana je raspuklina u obliku križa s otvorom u obliku golubice.

Kakvo je simbolično značenje tog prikaza?

Spomenik simbolizira patnju i žrtvu hrvatskog naroda tijekom Domovinskog rata, a postavljen je kod svih mjesta na kojima su pronađene masovne grobnice iz razdoblja Domovinskog rata.

2. Pročitaj svjedočanstvo preživjelog logoraša H. A. koji je bio zarobljen u logoru u Stajićevu. Potom odgovori na pitanja.

Nakon pada Vukovara zarobljen sam i odveden u koncentracijski logor Stajićevo. Bila je noć, vozili su nas autobusima i nismo znali gdje se nalazimo, jer su nas naoružani stražari prisiljavali da držimo glave dolje. Kada su se autobusi zaustavili stražari su nas istjerali van (...). Kada smo izašli iz autobusa počeli su po nama pljuštati udarci sa svih strana na koje nismo bili pripremljeni, tako da su mnogi od nas padali od siline udaraca. I sam sam pao dva puta dok nisam prošao kroz kordon policajaca i civila koji su nas nemilice udarali s raznim predmetima koje su imali. Ušavši u zgradu nisam se zaustavljao i pratio sam samo ostale zatočenike. Kada sam se malo snašao imao sam što i vidjeti: nalazili smo se u štali (...). Stražari su dolazili i odvodili zatočenike na ispitivanja, vraćali ih premlaćene natrag u štalu. U mene se uvukao neopisivi strah. Kada su me vodili na ispitivanje, putem do ispitivača dobio sam par udaraca pendrekom, a na samom ispitivanju dobio sam nekoliko šamara.

Iz štale su nas prebacili u neki magacin, gdje nas je bilo oko 300 zatočenika. Ovdje smo se smrzavali jer je prostorija bila bez tavana, samo pokrivena crijepom. Hranu smo dobivali 2 puta dnevno i to krišku kruha, malo čaja i po neki komadić salame, kobasice ili jednu malu paštetu na nas trojicu. Osim što su nas mučili glađu imali su i psihičke torture nad nama zatočenicima. Morali smo pjevati srpske pjesme koje nismo znali i onda bi nas zbog toga tukli. Noću su dolazili sa psima, pijani i izivljavali se nad nama zvjerski nas mlateći. Mislio sam da to neću preživjeti (...)

<http://hdl skl.hr/svjedocanstva/stajicevo/>

U koji je logor doveden autor teksta?

Autor teksta odveden je u logor Stajićevo.

U kojem se godišnjem dobu događa priča iz teksta?

Priča iz teksta događa se u jesen.

Kakvi su bili uvjeti u logoru?

Uvjeti u logoru bili su nehumani, bilo je hladno, a hranu su dobivali samo 2 puta dnevno.

Navedi tri primjera kršenja ljudskih prava zatvorenika u opisanom logoru.

1. **mučenja i premlaćivanja zatvorenika**

2. **nedovoljno hrane i vode**

3. **psihička tortura zatvorenika**

- okupirana područja Hrvatske
- mjesta najtežih srpskih zločina
- područja s najvećim brojem srpskih zločina

Izdvoji mjesta u kojima su za vrijeme Domovinskoga rata počinjeni najteži zločini nad hrvatskim i nesrpskim stanovništvom.

Čelije, Ovčara, Lovas, Baćin, Struga Banska, Voćin, Čojlug, Škabrnja, Lovinac, Gornji Viduševac,

Saborsko

Navedi dva područja Hrvatske na kojima je srpski okupator počinio najviše zločina.

1. Istočna Hrvatska

2. dalmatinsko zaleđe

Koji je od srpskih koncentracijskih logora bio najveći?

Najveći logor bio je Srijemska Mitrovica.

Koliko je u njemu bilo zarobljenika?

U njemu je bilo više od 1000 zarobljenika.

Navedi logore u kojima je bilo zarobljeno 500 – 1000 logoraša (upisati četiri logora).

Stajićevo, Knin, Vukovar, Begejci

Navedi logore u kojima je bilo zarobljeno manje od 500 logoraša (upisati sedam logora).

Beograd, Stara Gradiška, Glina, Manjača, Bileća, Morinj, Niš

Osim na području Hrvatske, na područjima kojih su nama susjednih država također organizirani srpski koncentracijski logori?

Bosna i Hercegovina, Srbija

18. UMJETNOST, RELIGIJA, KULTURA I SPORT U 20. I 21. STOLJEĆU

1.

Navedi značajne hrvatske slikare s početka 20. stoljeća.

Značajni hrvatski slikari: Josip Račić, Miroslav Kraljević, Vladimir Becić, Oskar Herman i Ljubo Babić.

2.

Objasni pojam *pop-art*.

Pop-art je popularna, pučka umjetnost, nastala kao reakcija na dotadašnja umjetnička strujanja rezervirana za muzeje i izložbene prostore. Umjetnici pop-arta nastojali su napraviti potpuni zaokret i umjetnost približiti širokim masama.

3.

Izbaci uljeza. Objasni zašto ne pripada nizu.

Ivan Generalić

Ivan Večenaj

Mijo Kovačić

Ivan Meštrović

Ivan Meštrović nije predstavnik naivnog slikarstva.

4.

Zaokruži slovo ispred građevine koja nije izgrađena u stilu secesije.

- a) zgrada Etnografskog muzeja u Zagrebu
- b) zgrada Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu
- c) Sumporno kupalište u Splitu
- ☒ d) zgrada Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu
- e) zgrada Hrvatskog doma u Splitu

5.

Zaokruži slova ispred osobitosti koje se odnose na arhitekturu 20. stoljeća (tri su odgovora točna).

- a) kamen i drvo
- ☒ b) jednostavne plohe
- ☒ c) čelik, armirani beton i staklo
- d) razigrane plohe
- e) puno ukrasa
- ☒ f) vrlo malo ukrasa

6.

Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Arhitektura 20. stoljeća doživjela je veliki zaokret. ☒ DA ☐ NE

Početak 20. stoljeća obilježila je secesija. ☒ DA ☐ NE

Kipari ekspresionizma u svojim su skulpturama nastojali izraziti različita duševna stanja. ... ☒ DA ☐ NE

Apstraktno kiparstvo nije napustilo prepoznatljive oblike. DA ☒ NE

Apstraktno kiparstvo je napustilo prepoznatljive oblike i prepustilo se asocijacijama.

7.

Kronološki poredaj događaje tako da na prazne crtice uz događaj upišeš odgovarajući redni broj od 1. do 3.

- 3. Olimpijske igre u Berlinu
- 2. Svjetsko nogometno prvenstvo u Italiji
- 1. dovršenje gradnje Bolleovih tornjeva obnovljene zagrebačke katedrale

19. SVIJET U 21. STOLJEĆU

Globalno selo

1.

Riješi premetaljku.

C A B I L A G I O J A Z L

Rješenje: GLOBALIZACIJA

Objasni značenje pojma koji se krio u premetaljci.

Globalizacija je proces ubrzanog povezivanja svijeta u jednu cjelinu u kojoj se ukidaju ograničenja za protok roba, informacija, kapitala, ljudi i ideja.

2.

Zaokruži države koje čine grupu G-8.

Francuska

Kina

Italija

Švicarska

Japan

Kanada

Brazil

Njemačka

Saudijska Arabija

Rusija

SAD

Velika Britanija

3.

Popuni tablicu traženim podacima.

globalizacija	
pozitivne posljedice na život ljudi i okoliš:	negativne posljedice na život ljudi i okoliš:
1. ubrzani gospodarski razvoj zemalja Trećeg svijeta	1. povećavanje razlika između bogatih i siromašnih
2. tehnički izumi koji su poboljšali i olakšali život ljudi	2. velika zagađenja okoliša koja su uzrokovala klimatske promjene

U nekoliko rečenica objasni značaj informatičke revolucije u drugoj polovini 20. stoljeća za razvoj tehnologije i svakodnevni život ljudi.

Informatička revolucija omogućila je razvoj umjetne inteligencije, automatizaciju strojeva te upotrebu satelita u komunikaciji što je uvelike olakšalo svakodnevni život ljudi. Internet je olakšao pristup informacijama te njihovo širenje i razmjenu. Brojne su inovacije u potpunosti promijenile čovjekov život, a veliki je napredak ostvaren i u medicini i drugim znanostima.

Navedi šest posljedica financijske krize koja je pogodila svijet početkom 21. stoljeća.

1. propast dijela velikih banaka
2. veliki porast nezaposlenosti
3. produbljivanje socijalnog jaza
4. pogoršanje kvalitete života
5. porast pesimizma
6. iseljavanje stanovništva

Opiši demografska kretanja u svijetu početkom 21. stoljeća uz pomoć sljedećeg niza riječi.

životni vijek čovjeka – porast broja stanovništva – 80 % stanovništva – Afrika i Azija – migracije – zemlje Europske unije

U drugoj polovini 20. stoljeća životni se vijek osjetno produljio zbog poboljšanja životnih uvjeta i napretka medicine što je dovelo do velikog porasta broja svjetskog stanovništva. Procjenjuje se da će sredinom 21. stoljeća oko 80 % stanovništva živjeti u Aziji i Africi. Globalizacija je dovela do masovne migracije stanovništva koji napuštaju siromašne i ratom zahvaćene zemlje u Aziji i Africi i migriraju prema zemljama bogatog sjevera, prvenstveno prema zemljama Europske unije.

Riješi križaljku. U označenim poljima dobit ćeš pojam koji se odnosi na informatičku revoluciju. Koristi se i dodatnim znanjima iz opće kulture.

1. Mjerna jedinica za količinu informacije.
2. Popularna besplatna aplikacija za obradu i dijeljenje fotografija putem mobilnih telefona.
3. Mrežna usluga za razmjenu videozapisa putem koje korisnici mogu postavljati, pregledavati i ocjenjivati videozapise.
4. Internetska društvena mreža koju je 2004. godine osnovao Mark Zuckerberg.
5. Usluga koja omogućuje razmjenu mišljenja među sudionicima uporabom mrežnog preglednika.
6. Operativni sustav za mobilne uređaje.
7. Osoba koja odlično poznaje računala, softver i hardver, a u svojim se aktivnostima često služi nezakonitim računalnim radnjama.
8. Računalni softver koji se koristi za zaštitu, identifikaciju i uklanjanje računalnih virusa.

1.	B	I	T																
2.	I	N	S	T	A	G	R	A	M										
3.	Y	O	U	T	U	B	E												
4.	F	A	C	E	B	O	O	K											
5.	F	O	R	U	M														
6.	A	N	D	R	O	I	D												
7.	H	A	K	E	R														
8.	A	N	T	I	V	I	R	U	S										

Rješenje: INTERNET